

LHT 16h

VAKOK VILÁGA

**A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÁK
ORSZÁGOS SZÜVETSÉGENEK
FOLYÓIRATA**

**ELÓFIZETHETŐ
A MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS A VAKOK
ÉS GYENGÉNLTÁK
ORSZÁGOS SZÜVETSÉGENEK
KIADÓHIVATALÁNÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440**

L. Braille

**L. évfolyam
1989 * 7. szám**

LAK ISTVÁN

Elnökségi ülés

Szövetségünk központi elnöksége 1989. június 1-én tartotta meg a május hónapban elmaradt szokásos havi ülését. Dr. Szőke László hivatalos elfoglaltsága miatt nem vett részt a tanácskozáson. Dr. Hohl József kb. másfél óras késéssel érkezett az ülésre. Jelen volt a tanácskozáson dr. Szabó Károly, örökös tiszteletbeli elnökségi tag és Kisgyörgyné Cziráki Andrea, a szövetség instruktora.

Kuminka Györgyné elnök ismertette a napirendi pontokat. Ezek sorában elsőként a Braille Emlékérem Bizottság javaslatát tárgyalta a testület az érmek odaítéléséről. E téma tárgyalásakor és a következő napirendi pont munkájában is jelen volt Nyúl Győző, a rehabilitációs osztály vezetője. A bizottság által összeállított javaslatot, annak vezetője, Pinviczki György ismertette. Ezután széles körű vita bontakozott ki.

Dr. Jáksó László kérte az elnökséget, hogy az idén járuljon hozzá két-három érem odaítéléséhez Csongrád megye részére, mivel a szervezet ebben az évben ünnepli fennállásának 40. évfordulóját. Ezt azért is kérte, mert ők a jubileumra készülve, néhány éven át nem terjesztettek javaslatot az érdekesített munkájának elismerésére.

Mivel a bizottság ebben az évben 25 000 Ft figyelembevételével tehette meg javaslatait, ezért néhány megyei szervezet

(Borsod, Budapest és Pest, Csongrád, Hajdú-Bihar, Somogy, Szabolcs-Szatmár) adományszámlájáról hozzájárult aktívái éremmel való kitüntetésének fedezetéhez. Ezt a gesztust Erhartné dr. Molnár Katalin főtitkár és a legtöbb elnökségi tag köszönettel nyugtázta az említett megyék vezetősége részére. Általános volt azonban az a vélemény, hogy a kiadható érmek számát meg kell határozni. Nem szabad évenként húsznál több érmet odaítélni, mert akkor annak erkölcsi, eszmei értéke csökken.

A vita végén az elnökség úgy határozott, hogy 1990-től kezdve csak 20 éremet lehet kiadni az arra érdemesülteknek. Az érmek fedezetéül szolgáló összeget pedig évi 32 000 Ft-ban határozta meg a testület. Amennyiben a fenti összeg nem elegendő a nagyobb számú arany és ezüst fokozatú érmek fedezetéhez, akkor bármelyik megyei szervezet — megfelelő indoklással — saját keretéből hozzájárulhat a további kitüntetésekhez.

A bizottsághoz 24 személyre és 3 kollektívára érkezett javaslat. Az elnökség a bizottság és a megyei szervezetek javasoltjai közül 17 személynek és 3 brigádnak hagyta jóvá az érem odaítélését 1989-re. Ezek között hárman arany, tizenketten ezüst, öten pedig bronz fokozatú érmet vehetnek át a megyei szervezetek ez évi tag-

gyűlésein. A Braille Emlékéremmel kitüntetettek nevét a megyei szervezetek taggyűléseiről készült beszámoló végén közöljük lapunk valamelyik őszi számában.

A második napirendi pontban Fehér Anna, az oktatási bizottság elnöke tartotta meg beszámolóját a halmozottan sérült fiatalok gondozásának, foglalkoztatásának és elhelyezkedésének problémáiról. Beszámolójához felhasználta a vakok általános iskolájában, a látássérültek intézeteiben, a kollégiumban és a Vak Gyermekek Szent Anna Otthonában szerzett tapasztalatokat, továbbá az érintettek szüleinek észrevételeit.

A vakok általános iskolájában jelenleg 292 tanulóval foglalkoznak. Óvoda- és iskola előkészítő tagozatban 60 gyermeket nevelnek 7 csoportban. Az általános iskolai tagozaton 164 tanulóval 18 csoportban foglalkoznak. Enyhe értelmi fogyatékos 55 gyermek, akikkel 5 csoportban foglalkoznak. Három csoportban 24 középsúlyos értelmi fogyatékos van. Az enyhe értelmi fogyatékosok részére az általános iskola után a Fővárosi Kefe- és Seprűgyártó Vállalattal közösen létrehozott az iskola egy ún. speciális szakiskolát. Ezek a fiatalok továbbra is megkapják a támogatást, amely számunkra még szükséges. A tanulás ideje alatt a budapesti Május 1. úti intézetben laknak és a kétéves iskola végén helyezkedhetnek el. Az idén 3 fiatal végez ebben a kísérleti iskolában.

A középsúlyos értelmi fogyatékosok ellátása és gondozása

igen nagy feladatot jelent az általános iskolában. Ott sem a hely, sem a körülmények nem alkalmasak ezen gyermekek, ill. fiatalok ellátására. Az iskolában olyan 24 látássérült gyermek van, akik különböző mértékben hallássérültek is. Teljesen siketvak jelenleg nincs közöttük. Ezen gyermekek és fiatalok képzésére jelenleg nincs szakember. Az általános iskolában 24 látássérült gyermek van, aki különböző mértékben mozgáskorlátozott, teljes mozgásképtelen nincs közöttük. Ezek mozgásfejlesztésére nincs gyógytornász.

Azok a látássérült súlyosabban mozgáskorlátozott gyermekek, akik nem tudnak lépcsőn járni, pszichikai és egyéb problémáik is vannak, a Vak Gyermekek Szent Anna Otthonába kerülnek, amely 1982 óta működik. Itt jelenleg sajnos csak 10 bentlakó és 5 bejáró gyermek részére van férőhely. Ez az intézmény speciális feladatokat lát el, 3 gyógypedagógus, 1 konduktor, és gyermekgondozónők végzik a gondozási munkát. Azok a gyermekek, akik valamilyen módon tanulni képesek, magántanulóként, fél-évenként vizsgát tehetnek a vakok általános iskolájában. Az intézményből kikerülők családban vagy intézetben találnak új otthonra. Az otthonban az egyik fő feladat az önkiszolgálás fejlesztése olyan szintre, hogy a gyermekek minél kevesebb segítséget igényeljenek, mire kikerülnek. Egyes munkákra (válogatás, csavározás, csomagolás, szövés) néhányan felkészíthetők. A 18 éven felüli halmozottan sérültek prob-

lémái megoldatlanok, néhány kivételtől eltekintve. Ellátásukra az iskolában elért eredményeik szinten tartása érdekében célszerű lenne a hasonló sérülteket a vakok intézetén belül egy külön részlegben elhelyezni.

A napirendi pont javaslati csatlakoztak az elnökség múlt havi — a vakok intézeteire vonatkozó — elképzeléseinek kialakításához. Állandó feladat legyen a szakemberek képzése, a közvélemény szemléletének formálása, a korai gondozás hálózatának kialakítása.

A beszámoló után hozzászólások következtek. Dr. Kiss László: Kezdeményezni kell a családban élő halmozottan sérült gyermekek szülei részére a házigondozás, vagy bármilyen jellegű munkaviszony jogosultságát mindaddig, amíg a gyermek ápolása, felügyelése szükséges.

Kisgyörgyné Cziráki Andrea: Jelenleg a szülő a gyermek 10. éves koráig maradhat otthon annak gondozására. Erre az időre gyermekgondozási segínyt kap a szülő, és az munkaviszonynak számít. A minisztérium tervében szerepel ennek az időnek valamilyen formában történő meghosszabbítása.

A főtitkár: létre kell hozni egy olyan intézményt, ahol az iskolából kikerülő halmozottan sérült fiatalok gondozása lehetővé válik.

Az elnök: Szabó József kérdésére azt válaszolta, hogy a diákotthonokban lakó gyermekek szülei a látogatás, kísérés esetében 50%-os vasúti utazási kedvezményt kapnak, amelyhez az iskola még további ked-

vezményt is ad. Az elnökség a kitűnő és részletes beszámolót jóváhagyta.

A harmadik napirendi pontban a szövetség új alapszabálya végleges tervezetének elkészítését dolgozta ki a testület. E tervezet szövegét a küldöttközgyűlés minden tagja írásban kb. júliusban megkapja tanulmányozás céljából. Az alapszabály végleges szövegét a küldöttközgyűlés őszi ülése alakítja ki és hagyja jóvá. Az elnökség ez alkalommal is pontról pontra tárgyalta a tervezet szövegét, amelyen néhány módosítást, igazítást végzett el. A munkát dr. Hohl József és dr. Szigeti György vezette.

Ezután bejelentések következtek. Fehér Anna: 1989. május 18-án az oktatási bizottság és a rehabilitációs osztály együttműködésével megszerverték a gyengénlátók problémáival foglalkozó kerekasztal-beszélgetést. Ezen a segédeszköz-ellátás gondjaival, a pályaválasztás lehetőségeivel és a beilleszkedés nehézségeivel foglalkoztak. Nagyon aktív volt a résztvevők közreműködése. Ebben a témában ez év szeptemberében ismét rendeznek egy hasonló beszélgetést.

A főtitkár: Ez év szeptemberétől kezdve a Május 1. úti intézetben működő kihelyezett gimnázium helyiség gondok miatt a szövetség téli kertjében és kis előadótermében fog működni a délelőtti órákban. Részt vettünk az ART '89 nemzetközi kulturális fesztiválon, amely nagyszerűen volt megszervezve. Üzenetüket lapunkban közölni fogjuk.

BARTHA ZSUZSANNA

Kerekasztal beszélgetés a gyengénlátók problémájáról

A VGYOSZ Székházában 1989. május 18-án az Oktatási Bizottság szervezésében került megrendezésre az a kerekasztal beszélgetés, ahol a gyengénlátók problémáiról esett szó. A szövetség illetékes vezetőin kívül a gyengénlátók általános iskoláinak (Budapest és Debrecen) igazgatói, s gyógypedagógusok voltak jelen.

Az NDK delegációjának ez évi hazánkban tett látogatásakor aláírták a csereüldötetésről szóló szerződést, amelyben azt is vállalták, hogy mi 21 személyt küldhetünk, tolmáccsal együtt.

Az NDK-ban 1989. május 23—28. között lezajlott egy elemi rehabilitációs konferencia, amelyen hazánkat Nyúl Béla és lánya, Krisztina képviselte

Az elnök: 1989. május 20-án Kisgyörgyné Cziráki Andrea együtt részt vett a hallássérültek küldöttközgyűlésén, ahol az eddigi főtítkár, Illésfalvy Béla nyugdíjba vonulása miatt új főtítkárt választottak Vasák István személyében.

Végezetül a főtítkár tájékoztatta a testületet, hogy 1989. május 18-án megalakult az Országos Rehabilitációs és Konzultatív Tanács, melynek szövetségünk is tagja.

Az ülés az elnök zárszavával ért véget.

Három központi kérdés állt a megbeszélés középpontjában:

- a segédeszköz ellátás
- a pályaválasztás
- a beilleszkedés nehézségei.

Elmondható, hogy gyakorlatilag a gyengénlátók ugyanazokkal a problémákkal küszködnek, mint a vakok, de természetesen eltérő módon.

Kevés a jó, s árban elfogadható segédeszköz a gyengénlátás kompenzálására. Eredményként könyvelhető el az olvasó tv OTP-re történő megvásárlásának lehetősége.

Igen komoly problémát jelent a gyengénlátó fiatalok pályaválasztása. Leginkább a szakmát kívánni tanulók találják magukat nehézségekkel szemben. A gyengénlátók számára javasolt szakmák köre szűk, s az egyes szakmákból — pl. könyvkötő, kártyos — is egyre inkább kiszorultak. Sokszor az iskolák vezetőinek személyes jóindulatától, s „előítéletmentességétől” függ, hogy egy-egy gyengénlátó fiatal felvesznek-e az adott szakmunkásképzőbe.

Feltétlenül szükséges bővíteni azokat a területeket, ahol a gyengénlátó fiatalok megfelelő, kvalifikált képzést kaphatnak, s azokat a munkaköröket, ahol elhelyezkedhetnek.

A beilleszkedés megkönnyítését szolgálja az utóbbi években egyre nyitottabbá váló iskola. A társadalmi beilleszkedés mel-

lett az is fontos, hogy a gyengénlátó fiatalok a VGYOSZ keretében is találjanak maguknak közösséget, hasznos feladatokat és a szabadidő eltöltésének lehetőségeit.

A fentiekén kívül szó esett még a kihelyezett tagozatú Dolgozók Gimnáziumáról is. Meglehetősen vitatott ennek az intézménynek az eredményessége, de abban a résztvevők egyetértettek, hogy jelenleg a „szükséges rossz” szerepét tölti be, s működési feltételein feltétlenül javítani kell. Ez az intézmény sok, — a vakok és a gyengénlátók iskoláiból kikerült — fiatalnak jelent átmeneti megoldást, amíg 18. életévüket betöltik.

A legnagyobb eredménye ennek a kerekasztal tárgyalásnak minden bizonnyal az volt, hogy az „illetékesek és a szakemberek” egymásra találva cserélték ki tapasztalataikat, gondolataikat a kérdést illetően és tettek javaslatokat a jövőre nézve.

Ez év őszére a VGYOSZ a gyengénlátók általános iskoláitól kap egy olyan összeállított jegyzéket, amelyben felsorolják az általuk elképzelt olyan szakterületeket, ahol a gyengénlátók remekül dolgozhatnak, a VGYOSZ pedig, mint érdekvédelmi szervezet, megpróbálja az illetékes fórumok elé vinni a problémákat a megoldás reményében.

MEGYEI HÍREK

VISZLÓI EMÓKE

A szekszárdi körzeti csoportról

A Vakok és Gyengénlátók Szekszárdi Körzeti Csoportja ez év tavaszán ünnepelte megalakulásának első évfordulóját. Ez az alkalom nem csak az eddig végzett munka értékelésére, számvetésre adott alkalmat, hanem a további tervek megfogalmazására is.

A múlt év decemberében tartott évadzáró ülésükön Kovács Lászlóné — a körzeti csoport elnöke — röviden ismertette az elmúlt év eseményeit. Köszönetet mondott a csoportot támogató vállalatoknak és intézményeknek, akik anyagilag és különféle segédeszközök — pl. rádiók — biztosításával támogatást nyújtottak. A csoport tagjai sok, változatos progra-

mon vehettek részt. Köztük több kirándulásra is sor került. A havonkénti rendszeres összejöveteleken orvosi előadások és útibeszámolók hangzottak el.

Idei terveik között több bel- és külföldi kirándulás is szerepel. A rendszeres összejövetelekre a tagság által ismert, népszerű előadókat szeretnék meghívni.

Szeretnénk felvenni a kapcsolatot az országban működő körzeti csoportok egyikével. A leveleket az alábbi címre kérik:

Vakok és Gyengénlátók Szekszárdi Körzeti Csoportja Szekszárd, 7100 Zrínyi u. 14.

mozgásnevelését heti két alkalommal.

Az iskola parknak is beillő udvarán áthaladva beszéltek meg a kedves felajánlás részleteit, amikor az egyre inkább érdeklődő Balogh Tibor megpillantotta az öreg fák közé rejtett „pancsoló”-t. Ezt a kb. hatszor négy méteres, 120 centiméter mély medencét dr. Méhes József, az iskola akkori igazgatója építtette évekkor előtt az iskolában maradó állami gondozott gyermekek nyári fürdőzése, vízzel való ismerkedése, az úszás alapelemeinek gyakoroltatása céljából. Ugyanis az iskola nevelői testülete már évtizedek óta felismerte és szorgalmazta a vak gyerekek úszásoktatásának nagy jelentőségét, sőt a tanulókat nyilvános uszodákba is vitték testnevelés keretében. Az iskolai uszoda létesítése azonban csak álom maradt az anyagi fedezet hiányában.

A „pancsoló” szélén állva ismerte fel Balogh Tibor, mint sportember — egykori vízilabdázó —, hogy az iskola növendékeinek saját tanuszodára lenne szükségük, hogy lehetőleg minden vak és látássérült növendék megtanulhasson úszni, és hozzájusson a harmonikus mozgás élményadó és gátlásokat oldó öröméhez, „az ép testben, ép lélek” igazságának megtapasztalásához. Beleérző és együttérző képessége, valamint a mozgás rajongó szeretete mondatta ki Balogh Tiborral az ötletet: — Hozzunk létre egy alapítványt az uszoda megépítésére! Az igazgatónő elképedt az ötlet hallatán, hiszen éppen az iskola teljes rekonstrukciójának kezdeti gyötrelmeivel

NÉMETH TAMÁS

„Szól a szív” alapítvány

1987 tavaszán a Liget Sportegyesület (Liget SE) elnöke, Balogh Tibor meglátogatta a Vakok Általános Iskoláját, mely Budapesten működik a XIV., Ajtosi Dürer sor 39. számában és egyetlen speciális iskola a vak gyermekek részére. Balogh Tibor meg akarta ismerni az itt tanulók életkörü-

ményeit, képzésük lehetőségeit és sportolási, mozgási tevékenységüket. Megnézte az egészen kicsiket is az óvodában Helesfai Katalin igazgatónő kalauzolásával. Az épület túlzásfoltosságát és a kicsinyek mozgáséhségét látva a vendég felajánlotta, hogy munkatársaival együtt vállalja az óvodások játékos

küszködött nevelői testületével egyetemben, azonban a jó ügy hite, az emberi segítőkészség reménye és az ötletadó elszánt-sága, lelkesedése megtette a hatását, és kezet nyújtva Balogh Tibornak, dolgozni kezdtek a „szól a szív” alapítvány létrehozásán.

*

Azóta két év telt el. Az alapítvány vagyona: két és fél millió forint, nyolcszázezer forint értékű társadalmi munka, egy felújított autóbusz, egy gépkocsi és az uszoda jóváhagyott tervdokumentációja, melyet dr. Berend Róbert irányításával készített el a Farm Kis-szövetkezet gárdája. Ezekon kívül az erkölcsi tőke sem lebecsülendő, melyet a Magyar Televízió segítségével ápolnak a vakok iránti érdeklődés felkel-tésével, a művészi zene országos propagálásával, valamint neves művészek önzetlen támogatásával és a fiatal tehetségek felkarolásával.

Az alapítvány ügyeit egy öt-tagú kuratórium intézi, melynek elnöke Balogh Tibor, helyettes elnöke pedig dr. Berend Róbert mérnök, továbbá Helesfai Katalin, a Vakok Általános Iskolájának és Nevelőotthonának igazgatója, Kovács Róbert az említett iskola volt tanára és Mrázik Mária, az Úttörő Szövetség képviselője. Az elnöktől megtudtam, hogy a közeljövőben nagyobb mozgásteret kap az alapítvány az új jogszabályok következtében. Tőkéjét vállalkozásokba is fektethetik, a pénzt forgatva nagyobb hozadékhöz juthatnak és így le-

hetőségük lesz az iskola számára megvásárolni egy BraiLab „beszélő számítógép”-et és egy újabb Optacont (olvasókészülék). Remélik, hogy az uszoda építése során az alvállalkozók kedvezményeket adhatnak, pl. árkedvezmény, önköltséges elszámolás, társadalmi munka.

Az alapítvány ügyeit eddig mindenki társadalmi munkában végezte, azonban a kiterjedt levelezés, propagandamunka, pénzügyi elszámolások, szervezés koordinációja és bankügyek a közeljövőben egy részmunka-idős ügyintéző alkalmazását teszik szükségessé.

Említettem, hogy a Magyar Televízió sokat tesz az alapítványért. Ezt főként É. Szabó Mártának és Lengyel Ágnesnek köszönhetjük, akik a gyermek- és ifjúsági osztály szerkesztői, ill. rendezői posztján segítik ügyünket. 1987-ben több alapítványi hangversenyt rögzítettek és közvetítettek, melyeknek közvetítési díja jelentősen növelte a tőkét. Ez év március 19-én a Zeneakadémián rendezett hangversenyünket is rögzítette a TV, melyet ugyancsak ez év október 15-én, a „Fehérbot Nemzetközi Napja”-n sugároznak. A közvetítés és rögzítés ellenében kb. hatszázezer forintot kap az alapítvány.

De nemcsak a televíziós díjak jelentősek, hanem azok a kisebb-nagyobb összegek is, melyek vállalatoktól, szövetkezetektől, tsz-ektől, kisszövetkezetektől, magánvállalkozóktól és magánemberektől érkeztek be az alapítvány számlájára. Különösen megható azoknak a kis-pénzű, gazdag lelkületű ember-társainknak az egyre sűrűsödő

adománya, akiknek csak ötven, vagy száz forinttal áll módjukban támogatni az ügyet, de nemes gesztusukkal táplálják az alapítók hitét.

Gondoljuk csak meg: — ha egymillió együttérző és adakozó szívű magyar fizetne be a nemes célra „csak” ötven forintot, úgy akár két uszoda építtetésére és egy sereg segédeszköz beszerzésére is futná! Ezúton is illesse tisztelet és hála az alapítvány minden eddigi leendő támogatóját!

Összefogás a közös célért!

Noha szövetségünk és a vakok állami intézetei az egészségügyi tárcához, a Vakok Általános Iskolája pedig a Fővárosi Tanácshoz, ill. Művelődésügyi Minisztériumhoz tartoznak, mégis az érdemi munka azonos irányba mutat: a felnövekvő látássérült ifjúság önálló életvitelre képes, munkavállaló, hasznos tagja legyen a vakok „nagy család”-jának és a látók társadalmának. Ezért öröndetes, hogy az iskola és a szövetség vezetői között egyre szorosabb és gyümölcsözőbb az együttműködés. Elég, ha csak arra gondolunk, hogy az iskola tanára és pártalapszerv titkára — Kuminka Györgyné Temmel Anna — a VGYOSZ elnöke és Erhartné dr. Molnár Katalin a VGYOSZ főtítkára pedig az iskolatanács tagja.

Ezért Szövetségünk a maga szerény eszközeivel szintén támogatja a „Szól a szív” alapítványt, hiszen a vágyott uszoda az iskolai célok túl a szövetség tagjainak is rendelkezésére állhat majd egy megadott rendszerint. Ezt az ígéretet Helesfai

Katalin igazgatónő két ízben is megerősítette a VGYOSZ országos küldöttgyűlése előtt. Egyébként az iskola tornatermét hosszú évek óta használhatja szövetségünk Wesselényi sportköre. Az intézmények közötti együttműködés elmélyítését minden jószándékú vak ember szívből kívánja.

Tisztelt olvasóim! E terjedelmes írás elkészítésére azért vállalkoztam, mert úgy érzem, hogy tagtársaink előtt ez az alapítvány ismeretlen, sőt egy kicsit tabu téma. Jó-e, szabad-e efféle „alapítvány”-okat létrehozni, nem minősül-e az ilyesmi „koldulás”-nak? Ilyesfélét hallottam azoktól, akik alig tájékozottan szóltak a kérdésről. A személyreszóló választ ki-ki döntse el maga. Az én véleményem az, hogy a cél nemes, a szándék dicséretes. Tegyük kísérletet az emberi összefogás és együttérzés próbájára. A befolyó adományok nem alamizsna értékűek. Inkább jó „befektetés”-nek tekinthetők, melyek a vak gyermekek gazdagabb és tartalmasabb életét hivatottak szolgálni a közeli jövőben. Jómagam hiszek a nagy célok emberformáló hatásában és támogatom azokat. Fellépéseimmel igyekszem a vakok jó hírét öregbíteni, és a zenén át a szívekben kincseket felhalmozni. Örülök, hogy tehetséggel szolgálhatom ügyünket. Szeretem a vak gyerekeket, és segíteni akarok rajtuk. Kérem, Önök is tegyék ezt saját meggyőződésük és lehetőségük szerrint!

Az alapítvány számlaszáma: OTP 218—98141—3762—6.

NAGY ÁRPÁD

Bemutatta új műsorát a Melódia együttes

Izgatottan vártam a koncert kezdetét május 13-án kora délután. A Melódia együttes muzsikusi és énekes szolistái hosszú hónapokon át készültek új műsoruk bemutatójára. Értéhető volt feszültségük, amivel a kezdés időpontját várták. A nagy sikerű operett hangverseny és magyarnóta est után most a nosztalgia zene legszébb dallamaiból állították össze programjukat.

Felillantak a színpad reflektorfényei és a világhírű Dominó keringővel kezdetét vette az előadás. Ezután e sorok írója köszöntötte a nagyszámú nézőközönséget. Bemutatta a zenekar minden egyes tagját, s elmondta, hogy a nosztalgia műsor összeállítója a zongoránál ülő Zelenákné Szöllősi Katalin, az együttes vezetője pedig Kirner Gusztáv, aki tangóharmonikán játszik, de egyúttal énekes is. A műsorban egymást követték az elmúlt 50—60 év legnépszerűbb slágerei. Varga Pál szép sikert aratott szereplésével. Köteles György is a tőle megszokott magas színvonalon adta elő számaikat, s még az is-

métlést is kivívta. Lakatos György is jól oldotta meg feladatát, bár néha az volt az érzésünk, hogy a magyarnóta éneklés közelebb áll stílusához. Hirt Györgyi előadásán érezhető volt a színpadi rutin hiánya, de dicséretes, hogy hosszú idő után vállalkozott a szereplésre. A zenekar teljes hangzása és a hangszerek egymáshoz viszonyított hangerőssége megfelelő hangosításban szólt. Az énekszámok alatt visszafogottan, kulturáltan adta a zenekar a kíséretet — a kisebb hibákat leszámítva. A műsor utolsó két számának refrénjét valamennyi szereplő együtt énekelte, amit a közönség ütemes tapsa kísért. A Melódia együttes „Nosztalgiazzunk egy kicsit” c. műsorával nem okozott csalódást közönségének és kellemes délutánt szerzett a megjelenteknek.

Új műsorával vidéki bemutató körútra indul a közeljövőben.

Fellépéseikhez sok sikert kívánunk és továbbra is várjuk újabb és újabb jelentkezésüket műsoraikkal.

Az „ART '89”

MOZGÁSSÉRÜLTEK ÉS MŰVÉSZBARÁTAIK
NEMZETKÖZI KULTURÁLIS
FESZTIVÁLJÁNAK ÜZENETE

Fontosnak találtuk, hogy ezt az üzenetet lapunkban is közzétegyük, mert mondandója általánosságban nemcsak a mozgássérültekhez, hanem valamennyi fogyatékos emberhez is szól.

A szerkesztő

Kedves Barátaink!

Önök között, akik olvassák vagy hallgatják ezt az üzenetet, reméljük kevesen vannak, akik maguk is mozgáskorlátozottak. De él ebben a kicsi országban majd 350 ezer ember, s a nagyvilágon sok millió, akinek a lépés, a mozdulat korántsem olyan természetes dolog, mint embertársaink többségének.

Nem más emberek ők mint a többség, de mégis: mások. S ha jól belegondolunk, ebben hasonlítunk a legjobban egymásra. Hisz mindannyian egy kicsit mások vagyunk, mint a többiek.

Vannak, akik szívük mélyére rejtik másságaikat. Vannak, akiken már messziről látszik a különbözőség. Vannak akik büszkék arra, hogy senkihez sem hasonlíthatók. Vannak akik szenvednek attól, hogy kirírnak a tömegből.

Az „ART '89” a Mozgássérültek és Művészbartáik Nemzetközi Kulturális Fesztiválja május 23-a és 28-a közt megrendezett kiállításain, koncertjein és irodalmi eseményein

arra kívánja felhívni az Önök figyelmét, hogy minden társadalom értékmérője és értéke is hogyan tolerálja polgárainak látható, vagy éppen láthatatlan másságait.

Ahol az egyformaság látszata az erény, nem boldogul sem aki külsőleg más mint a többiek, sem aki belsejében hordoz tehetséget, megváltó álmot, jövőt formáló erőt.

Ahol a sokszínűség természetes, a köz javát szolgálja minden építő gondolat, jószándék, törekvés és nem nyűg, hanem embert próbáló, de megvalósítható feladat, hogy a hátrányos helyzetű embertársaink is alkotó tagjai lehessenek társadalmunknak.

Az „ART '89” fesztiválon részt vevő képzőművészek, költők, színészek, énekesek, zenészek, szerkesztők, műpártolók nevében azt kérjük Önöktől, gondolkodjanak el mindenben.

S ha életükben bármikor, bárhol a másság egy-egy megnyilvánulásával találkoznak, mérjék embertársukat ugyanolyan mércével, mint önmagukat. Fedezzék fel benne a másság mellett a hasonlóságokat, értsék meg a különbségeket. Így építhetünk együtt, egymásnak és egymásért egy szebb, jobb világot.

Az „ART '89” Szervező Bizottsága

JOHN WELLS

Nyelv és egyenlőség

A NEMZETEK KÖZÖTTI
KOMMUNIKÁCIÓBAN

A 74. általános eszperantó kongresszus témájául a következő alapvető kérdést választottuk: hogyan lehet a nemzetközi információcserében használt nyelv (vagy nyelvek) megválasztásánál összhangba hozni a résztvevők egyéni és csoportérdekeit.

Nyelv. — Milyen napjainkban a tényleges helyzet? Mely nyelvek segítségével oldják meg (vagy próbálják megoldani) az érintkezést egymás között különböző egyének és csoportok, melyek más és más nyelvet használnak születésük-nél fogva? Nos, ha pl. egy dán és egy holland ember találkozik, leggyakrabban az angollal; egy kameruni és egy flamand a franciával; egy cseh és egy üzbegek az oroszsal; egy japán, meg egy indiai — ismét csak az angollal. Mi történik, ha társaságok tárgyalnak egymással? Mi történik egy nemzetközi kutatócsoport esetében és a hatalmas multinacionális üzleti vállalatoknál? Mi a helyzet a kormányközi tárgyalásokon, vagy államfők egymás közötti eszmecseréjén? Hogyan van az ENSZ-ben? Az eszperantisták egyetlen közös nyelv alkalma-

zását javasolják minden nemzetközi kapcsolatban, egy egyszerű és semleges nyelvet. Vajon ez a javaslat meghozhatja-e a megoldást? Van realitása?

Egyenlőség. — Változtassuk meg fentebbi példáinkban feltételezett nemzetiségeket. Ha egy amerikai akar kommunikálni egy arabbal, természetesen angolul szólítja meg. Az arab nagy erőfeszítéseket tesz az angol nyelv elsajátítására, de fordítva ez nem áll fenn. Ha egy szenegáli beszélget egy franciával, a társalgás nyelve nyilván a francia, nem pedig a szenegáli. A volof anyanyelvük meg kell, hogy tanuljanak franciául, de a franciának nem kell voloful tanulniuk. Az észtek kénytelenek oroszul tanulni, míg az oroszok észtil nem. Nyilvánvaló, hogy ezekben az esetekben nem beszélhetünk egyenlőségről. Ellenkezőleg: az, hogy ki kinek a nyelvét tanulja meg, attól függ, hogy milyen hatalmi viszony van az érintett csoportok között. A gyengébb csoport kénytelen az erősebb csoport nyelvét használni. Az erőfölény lehet egyszerűen többségi, általában azonban politikai, szociális, vagy gazdasági jellegű. Az eszperantó mozgalom célja, eltávolítani a nyelvi kérdést a hatalom politika küzdőteréről egy semleges, tehát igazságos, egyenlőséget biztosító megoldás érdekében. Vajon ez elérhető?

Nemzetközi. — A „nemzetközi” kifejezés alatt különböző dolgokat érthetünk. Előfordulhat, hogy egy államon belül megtalálhatók több nemzet képviselői, akik számára így az

országon belüli viszonyok is „nemzetköziek” lehetnek. Ilyen esetben beszélhetünk „belső”, vagy „nemzetiségek közötti” kommunikációról, lényegében tehát különböző nyelvű csoportok kapcsolatáról. A nemzetközi szó általában mégis államok, országok közötti kapcsolatot fejez ki, akár kontinensen belül, akár világviszonylatban. Vajon a nyelvi problémáknak csak egyféle megoldása van, vagy talán több, esetleg különböző szinten más-más megoldások lehetségesek, pl. egy fajta megoldás Belgium számára, egy másik az Európai Gazdasági Közösség, egy harmadik az ENSZ vonatkozásában?...

Kommunikáció. — Ennek legkülönbözőbb módjai lehetnek, egyének közötti egyszerű társalgástól kezdve a kereskedelem és ipar, tudomány és technika szükségletein keresztül szuverén kormányok közötti tárgyalásokig. Lényeges kérdés a tömegkommunikáció. Egyre több sajtóterméket adnak ki nemzetközi olvasóközönségre számítva. De a könyvkiadónak is szélesebb piacot jelentene, ha megszűnnének a nyelvi korlátok. A műholdas televíziózás megjelenése óta kü-

lönböző nyelvű programokat lehet fogni. Vajon ez azt jelenti-e, hogy az angol nyelv kiszorítja majd az összes többi az európai közösségből, végül tehát a gazdasági erők határoznak? Vajon ezek feltétlenül az angol nyelv diadalát jelentik?

Brighton (a soron következő eszperantó kongresszus színhelye) igen alkalmas hely minden ezen kérdések megvitatására, hiszen az angol nyelv hazájáról van szó, arról az országról, ahol ez a nyelv megszületett és kifejlődött. Érdekes lesz megvitatni, hogy a világ nyelvi problémájára tényleg megoldás-e az angol, mik ennek a nyelvnek a jellemzői, milyen a valódi pozíciója a világban? Jelent-e egyenlőséget? Miért javasolják az angol eszperantisták is inkább az utóbbi nyelvet? Milyenek az eszperantó lehetőségei, milyen a valós pozíciója a világban? Vajon segítségével elérhető-e az egyenlőség a nemzetek közötti kommunikációban?

(A fordító megjegyzése: a szerző egyike a legjelentősebb brit nyelvtudósoknak, egyebek között az ázsiai és óceániai nyelvek kiváló ismerője, elemzője.)

Fordította: Varró Attila

Amerikában jártam

Gyógypedagógus vagyok, mintegy tíz esztendeje dolgozom a budapesti Vakok Állami Intézetében, mint a Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportjának tanára (VERCS).

Csoportunk tanfolyamokon és otthoni tanítás formájában nyújt gyakorlati segítséget felnőttkorú látássérülteknek. Foglalkozásainkon megtanítjuk a hozzánk kerülteket az önálló

közlekedésre, ügyintézésre, praktikus manuális ismeretekre és igény szerint pontírás-olvasásra.

Röviden ennyit itthoni munkámról, de miért jártam Amerikában?

Az Egyesült Államokban, Clevelandben működik a CIP (Council of International Programs) nevű szervezet, amely nemzetközi ösztöndíjakat szervez évről évre. Az ösztöndíjakat a szociális ellátás terén dolgozó fiatal gyakorlati szakemberek számára írják ki, melyek keretében munkát biztosítanak az Egyesült Államok különböző intézményeiben. Egy ilyen ösztöndíjat elnyerve jártam 1987-ben az Egyesült Államokban.

Az ösztöndíj két fő részből állt; egy a CIP által szervezett, az országot bemutató előadás-sorozatból és egy gyakorlati részből, melynek programját a Western Michigan University — Michigan állami egyetemének vakok rehabilitációs tanárait és mozgástréneréit képző fakultása állította össze.

Ez az egyetem Kalamazoo-ban működik, amely egy kisváros az USA északi részén, a Nagy-tavak vidékén, félúton Detroit és Chicagó között.

Az általános tájékoztatóban előadásokat hallottunk az Egyesült Államok politikai, oktatási, szociális és egészségügyi rendszeréről, valamint a szegénység, a munkanélküliség és más hasonló témakörök problémáiról. Az előadók lehetőséget adtak arra, hogy kérdéseket tegyünk fel, melyekre kimerítő válaszokat kaptunk. Az előadások utáni beszélgetéseket az

tette színesebbé, hogy kilenc különböző ország képviselője tette fel kérdéseit, akik hazájukban más-más szakterületen dolgoznak.

Ösztöndíjas barátaimmal együtt előadást kellett tartanunk anyaországunk földrajzáról, gazdasági, politikai, szociális és kulturális helyzetéről. A diáképes előadásokon bepillantást nyertünk a Bahama-szigetek, Dánia, Dél-Afrika, Hollandia, India, Nyugatnémetország, Svédország és Palesztina életébe. Az előadásokat követő beszélgetések nem csak nyelvtudásunkat tették próbára, de egymás gondolkodását is jobban megismertük.

Az előadásokon kívül kirándulásokon is részt vettünk. Így láthattunk fogyatékosokat képző intézeteket, fiatalok büntetőket nevelő intézetet. Engem különösen megfogott a mozgás-sérültek és vakok számára is nyitott lovasiskola látványa.

A szakmai kiránduláson kívül megismerhettük az ország-rész etnikai és földrajzi sajátosságait is. Így ellátogattunk a Niagara vizeséshez, indián rezervátumba, az Amishok közösségébe és vitorlázhattunk a Michigan-tavon.

Szakmai programom sem volt kevésbé érdekes. Az egyetem fent említett tanszéke lehetőséget biztosított számomra, hogy az előadásokat látogathassam és az egyetem professzoraival szakmai konzultációkat tarthassak.

Mivel Kalamazoo-ban is működik egy vak rehabilitációs központ, alkalmam nyílt az ottani gyakorlati képzés tanulmányozására. Számomra egé-

szen meglepő volt, hogy ebben az intézetben a hallgatók milyen sokféle varró, barkácsoló eszközzel és géppel dolgoztak. Csodálkoztam, hogy ilyen balesetveszélyes munkát végeznek, de kérdéseimre elmondták, hogy bizonyos fogásokkal a balesetek elkerülhetők és eddigi gyakorlatuk során nem is történt különösebb sérülés.

Nagy élmény volt számomra a szakma világsúcsát jelentő chicagói Heinz Intézet meglátogatása. Ezt az intézetet a hadsereg hozta létre és tartja fenn. Szinte minden korszerű technikai és elméleti ismeretet alkalmaz, amely ma a világon fellelhető. Szomorú aktualitás tette ezt az intézetet ilyen egyedülállóan felszereltté. A vietnami háború alatt több ezer fiatal katona vakult meg háborús sérülések nyomán. Az ő kórházi ellátásukra, rehabilitálásukra, átképzésükre alapították ezt az intézményt. A legmodernebb technikai eszközöket láthattam itt, mint amilyen a lézerbot, a különböző elektrotechnikai, számítástechnikai és sík írást olvasó berendezések és más gépcsodák. Ezek minden vak számára hozzáférhetőek. Ugyanis a hadsereg saját költségén ellátja a szükséges eszközökkel a háborús sérülteket.

Megismerhettem a hazaitól teljesen eltérő fogyatékosokat képző iskolarendszert. Ott ugyanis csak a halmozottan sérült gyermekek számára tartanak fenn külön alsó- és középfokú oktatási intézményeket. A látássérültek a látókkal együtt járnak iskolába, ahol ugyanazt az anyagot azonos tanterv sze-

rint kell elsajátítaniuk. Kijelölt rehabilitációs tanár és mozgástréner tart számukra speciális foglalkozásokat, melyek révén napra készen haladhatnak látó társaikkal hétköznapi tevékenységeikben is. A felsőoktatásban is szinte minden pálya szabad a vakok számára. Képzésük lényege az, hogy látássérült egyéni ambícióinak és adottságainak megfelelően tanul tovább és végzettségének megfelelően helyezkedik el. A munkahelyen a munkát fizetik meg és nem az embert, de a szükséges segédeszközöket biztosítják.

Általános, vagy külön támogatást nem kap a vak ember, de a munkájából jól megél.

Regionális hangoskönyvtárhálózat működik, amely mintegy negyven féle újság, folyóirat teljes felolvasásával áll ingyenesen az igénylők rendelkezésére. Beiratkozáskor speciális magnetofont kapnak az olvasáshoz, mely négy sávon normál és fél sebességgel képes felvenni és lejátszani. A hangoskönyvtár minden tagja ingyenesen kölcsönözheti ezt a készüléket.

Szakmai gyakorlati munka tette otthlétemet teljessé. Ennek során, mint tanár részt vehettem 8–18 éves fiatalok mozgástréning képzésében. Időskorúakat is taníthattam önelátásra. Lehetőséget kaptam különféle elektronikus eszközök és számítógép használatának elsajátítására. Kipróbálhattam, hogy milyen kutyával közlekedni vakon idegenben — ugyanis a rehabilitáció során minden érdeklődő megpróbálhatja ezt és dönthet afelől,

hogy igényel-e kutyát közlekedéséhez.

A rehabilitációs intézetek felszerelése nagyon pazar volt. Minden tevékenységre önálló helyiség, tanterem és műhely állt rendelkezésre az eszközök és a nyersanyagok bőséges választékával: a nők számára varrógépek, szövőszékek, kötő- és hurkolóeszközök, fonalak, férfiak számára eszterga-, fúrógép, gyalupad, köszörű, megmunkálógépek sokasága.

A könyvtárszobáról sem szabad megfeledkezni, ahol különböző író- és olvasó eszközök, másoló- és nagyítógépek segítik a művelődni és szórakozni vágyókat.

Rendhagyó és szokatlan volt a munkahelyek légköre és az eszközök bősége. Az ajtók min-

denütt nyitva voltak, így mindenki láthatta, hogy a másik szobában van-e valaki és mit csinál. Az alkalmazottak és a vezető időről időre terveket készítenek és beszámolnak végzett munkájukról. Munkájuk alapján hosszabbítják meg megbízatásukat és eredményeik alapján kapnak jobb előmenetelt és anyagiakat. Az eszközök mindenki számára hozzáférhetőek és korszerűek voltak. Munkámhoz minden segítséget megadtak, önálló elképzeléseimet megvitathattam, kipróbálhattam.

Mindezeket leírva fogalmazódott meg bennem, hogy ott a jól végzett gördülékeny munka és a sikeres rehabilitáció nem csak a drága eszközök és pénz kérdése volt...

Tolnayné Csattos Márta

DR. KÁDÁR ADRIENNE

Barátság-szerelem

Kedves Olvasó!

Egy új sorozatot szeretnék útjára indítani, amely elsősorban a fiatalabbaknak — de nem csak nekik — szól. Sorozatomban az örök emberi témával, a férfi és a nő kapcsolatával, annak kiteljesedésével a házassággal, a gyermekvállalással és -neveléssel foglalkozom. Remélem, hogy sok hasznos tudnivalót nyújthat az orvos Önöknek ezen témákkal. Egyben kérem, ha bármilyen kérdésük, problémájuk adódna, úgy a szerkesztőségen keresztül levélben forduljanak hozzám.

I. rész

A barátság az egyik legnevesebb érzés. Már a családban is kialakulnak baráti kapcsolatok. Testvérek, rokonok, szülő és gyermek között is. Gyer-

mekközösségekben, bölcsődés és óvodás kisgyermekek közt is megfigyelhető a barátság kialakulása.

Ezek az érzések azonban a serdülőkorban szoktak elmélyülni és néha ezek a barátság-

gok a felnőttkorban is kitar-
tanak. Kisgyermekkorban a
barátság kialakulása csak ösz-
tönös, nagyobb iskoláskorban
már tudatosan lehet törekedni
arra, hogy barátot találhassunk.

A barát legyen tapintatos,
türelmes, titoktartó, hasonló
érdeklődésű. Kölcsönös biza-
lom, megbecsülés és őszinteség
jellemzeze a kapcsolatot.

Barátját a gyermek saját
maga válassza ki. A szülő min-
denképpen ismerje meg gyer-
meke barátját és lehetőleg an-
nak családját is. Amennyiben
a gyermek zárkózottabb és nem
tud maga kapcsolatát teremte-
ni, úgy a megfelelő barát meg-
találásában a pedagógus segít-
ségét is kérheti a szülő.

A szerelem biológiai és ér-
zelmi kapcsolat. A szerelem
kölcsonös vonzódáson alapul.

A szerelemnek részét képez-
heti a barátság, de míg a ba-
ráti kapcsolat több személy
felé irányulhat, az igazi szere-
lem tárgya csak egy ember le-
het. A pubertáskort a heves,
„szalmaláng” érzelmek jellem-
zik, amelyeket a serdülő álta-
lában váltakozó személyek
iránt érez. Nem az a fontos,
hogy milyen a serdülő szerel-
mének tárgya, hanem, hogy ő
milyennek látja. Ezzel magya-
rázható, hogy ez a korosztály
nagy számban rajong híres
emberekért, esetleg számukra
elérhetetlen ismerősökért. Eb-
ben a korban a testi és lelki
szerelem még szétválk, hiszen
a biológiai érés korábban in-
dul, mint a lelki. A kamaszok-
nak feltétlenül óvakodniuk
kell az érzelmileg megalapozat-
lan kapcsolatokról, amiknek

alapja legtöbbször a helytele-
nül értelmezett divat.

A túl korai nemi élet káro-
san befolyásolhatja a fiatal
testi és lelki fejlődését.

A kisgyermeket és az anyát
erős érzelmi kapcsolat fúzi
össze. Joggal nevezhetjük az
első három évet az érzelmi élet
azonosulásának, mely nem tű-
nik el nyomtalanul a lélekből.
Az akkor tanultak minden ké-
sőbbi tartós érzelmi kapcsolat-
ba visszatérnek.

Az első három évben követ-
kezik be a gyermek nemi azo-
nosulása, párhuzamosan a já-
rás és a beszéd megtanulásá-
val, a hólyag és végbél akarat-
lagos beidegzésének elsajátítá-
sával egyidőben.

A harmadik életév táján
várhatja a szülő az első kíván-
csi kérdéseket. Ha ezekre a
kérdésekre nyíltan válaszol,
biztosan számíthat arra, hogy
a gyermeke később is hozzá-
fordul kérdéseivel. A gyermek
fejlődése szempontjából két-
ségtelenül fontos a harmonikus
családi légkör. A gyermek ér-
deklődése a nemi élet kérdése
iránt általában az óvodáskor
elején jelentkezik. A három-
hatéves életkorban két problé-
makör érdekli: a fiú és a lány,
a férfi és a nő testének szem-
mel látható különbségei és a
gyermek világra jövetelének
módja.

Ebben a körben a gyerme-
kek nézegetik egymást, esetleg
önmagukkal játszadoznak, né-
ha a kisfiúknál merevedés is
beállhat, ezek természetes fo-
lyamatok, a gyermeket ilyen-
kor semmi körülmények kö-
zött nem szabad megszegényí-

teni, célszerű figyelmét más-
felé terelni.

Hozzávetőlegesen 7—10 éves
korig terjed egy úgynevezett
„néma” szakasz.

A serdülőkorban a szülőkhöz
fűződő érzelmi kapcsolat lazul-
ni kezd, az önállóság utáni vágy
megerősödik. Ez a fejlődéssel
velejáró egészséges folyamat,
amit a szülőnek bölcsen, sértő-
döttség nélkül kell elfogadni.

A maszturbáció mindkét nem-
nél már a „néma” korszakban
kezdődik, majd a prepubertás-
ban folytatódik, azt tilalom-
mal, büntetéssel megakadá-
lyozni nem lehet, kizárólag az-
zal mérsékelhető, ha a kamasz
és a serdülő érdeklődését, leköt-
jük, sport, zene, irodalom és
egyéb tevékenységek felé irá-
nyítjuk.

Valamivel a pubertás kezdete
előtt az agyalapi mirigy átveszi
a test növekedésének irányítá-
sát. Legelőször olyan hormont
kezd termelni, amely serkenti
a nemi mirigyek növekedését. A
pulzusban, vérkeringésben, vér-
nyomásban változások követ-
keznek be, mindezek új, zavaró
elemként hatnak, gyakori pír-
lások, izzadások, arcon bőrkii-
ütések, szörzet megjelenése a
nemi szervek felett, hónaljban,
mell fejlődése, havi vérzés meg-
jelenése, fiúknál merevedés,
esetlegesen magömlés. Hangvál-
tozás, mutáció később bajusz,
szakáll pelyhedzése.

Közép-európában a nemi érés
kisleányoknál általában 11—13
éves korban szokott elkezdődni,
mely havi vérzésben jelentke-
zik, kirívó esetben előfordulhat
már 9 éves korban is, de néha
16—17 éves korban sincs havi
vérzés. Ez többnyire semmi
mást nem jelent, csak pszichés

URSZULA NIESIOŁOWSKA—MARIA WIERZBIŃSKA

A nők helyzete Maliban

(Riport Atimé Agnou úrral Maliból)

— Arról szeretnénk beszélni, milyen a nők, köztük a világtalanok helyzete Maliban. Vajon a nőknek Maliban azonos jogaik vannak a férfiakkal?

— Elöljáróban szeretném megjegyezni, hogy Mali, mint a világ országainak a többsége, az ENSZ tagja, tehát tiszteletben tartja az emberi jogokat. A nőknek nálunk azonos jogaik vannak a férfiakkal — politikai és társadalmi vonatkozásban egyaránt. Ennek bizonyítékául szolgáljon az a tény, hogy a kormányban is vannak nők. Az egyik a tájékoztatási miniszter, a másik a szociális és egészségügyi miniszter. A nők

ugyanúgy dolgoznak, mint a férfiak, és velük egyenlő jogok illetik meg őket. Az, hogy hol dolgoznak és milyen a helyzetük, elképzeléseiktől és személyes képességeiktől függ.

— Ez a hivatalos álláspont érvényesül-e a mindennapi gyakorlatban is, és igazodik-e hozzá a társadalom valamennyi tagja?

— Hát igen, el kell ismerni, hogy az eszmék gyakran túl szépek, a valóság pedig másképpen fest. Fiatallamunkban nehéz harcot vívunk azokkal az előítéletekkel és maradi szokásokkal, melyek még mélyen gyökereznek sok emberben és

társadalmi csoportban. Nem könnyű szabadulni azoktól a kötöttségektől, amelyek az évszázadok folyamán alakultak ki. Nem olyan régen éltük át a nagy változások korszakát — a rabszolgaságtól és a feudalizmustól a demokráciáig jutottunk. Világos, hogy a korábbi társadalmakban az uralkodó nem lehetett egyenlő az egyszerű munkással. A függetlenség kivívása után már mindenki tudja, hogy többé nincsenek rabszolgák, hogy nincsenek eleve jó és olyan rossz emberek, akik a társadalmi ranglétra legalsó fokára szorulnak. A jog megszüntette mindezt. A függetlenséget 28 évvel ezelőtt vívtuk ki, azóta jelentős előrelépés figyelhető meg a gondolkodásban. Vegyék tekintetbe azt is, hogy a mai társadalom nyitott, szívesen tanulunk más népek tapasztalataiból. Azt vesszük át, ami a legjobb, ami ésszerűnek tűnik. Ami a nőket illeti, nos ez esetben a törvény csak azt hagyta jóvá, amit a hagyományos társadalom is értékékként védett. Néhány kivételtől eltekintve, társadalmunkban sohasem túrték meg az igazságtalanságot a bíraskodási rendszerben vagy az emberek értékítéletének alakításában, hiszen mindennek az alapja a nagycsalád együttélése volt.

— Tudna valamilyen példát mondani?

— Hogyne! Tudvalevő, hogy a házasságban két ember lép kötelékre, az én törzsemben azonban a házasság nemcsak a nő köteléke a férfival, hanem két család összefonódása is a nőn keresztül, aki egy másik család tagjához megy feleségül.

(Folytatás a 11. oldalról)

fejletlenséget. Azonban 16 éves kor után már gyermek-nőgyógyászhoz tanácsos fordulni. A havi vérzés megjelenése a biológiai érés egyik tünete. A későbbi anyaságra való felkészülése a szervezetnek. Általában rendszeresen 28 naponként, néha 21 naponként jelentkezik, 2—3 napig tart. Tizenéves korban eleinte járhat görcsökkel, ami azonban később rendeződik. A havi vérzés egy természetes folyamat, különösebb kíméletre azalatt a 2—3 nap alatt nem tart igényt a szervezet, a rendkívüli megerőltetéseket viszont kerüljük. Legfontosabb ez alatt az idő alatt a fokozott tisztálkodás.

A havi vérzés megjelenése,

fiúknál a magömlés még csak a biológiai érés kezdetét jelzi és egyáltalán nem kívánatos, hogy ebben a korban nemi kapcsolatot teremtsenek a kamaszok egymással. Ne legyen „bukott” lány fogalma, de ne tekintsük „hülyének” azt a fiataalt sem, aki esetleg 18—20 éves korban még szűz. A kamaszkori nemi kapcsolatnak káros következménye, a nem kívánt terhességek megszakítása a későbbi anyaságot veszélyeztethetik.

Ebben a korban az együttjárás lehetőleg csak pajtáságot takarjon; önmagunk és egymás megismerésének iskolája legyen. Készüljünk a felnőttkorra, érezzünk egymásért felelősséget és legfőképpen gondoljunk leendő gyermekeinkre.

Annak a családnak a tagjai, ahová a házasság révén került, nemcsak neki, hanem a családjá tagjainak is feltétlenül tisztelettel tartoznak. A nő összekötő kapcsot jelent a két család között. Tisztelni és becsülni kell őt, következőképpen a rokonait sem szabad háborgatni. Törzsünkben a rokonok megbántása oda vezethet, hogy a nő visszatér a saját családjához. A sértegető fél köteles megmagyarázni, miért bántotta meg a nő rokonságát. Ha nem ad elfogadható magyarázatot, az ügy továbbra már nem az ő személyes ügye, hanem a két család közös dolga. Ha valaki rosszat tett, az ítélet nemcsak az ő fejére száll, hanem az egész családját is sújtja. Mindezt jól példázta, hogy a nő jogait a hagyományos mali társadalomban féltve őrizték. Így egybeesés figyelhető meg a nőnek a hagyományos és a mai társadalomban elfoglalt helye között. Ez nem pusztán folklór, a hagyományok iránti elfogódottság, hanem kultúránk szervező alkotóeleme, ami azonban fokozatosan elhalványul az ipari társadalom előretörésével.

— A világtalan nőknek ugyanolyan jogaik vannak Maliban, mint az ország többi lányának és asszonyának? Milyen a családban kialakult helyzetük?

— Akkor most fel kellene tenni azt a kérdést, van-e olyan jogalkotás, amelyik különbséget tesz világtalan és látó nő között? Nem vagyok jogtudós, de nem nehéz elképzelni, hogy ilyen törvényhozás nem létezik. A jogi helyzeten kívül van azonban egy másik, amit a hét-

köznapok folyamán a családban vagy az adott törzs szélesebb kötelékében él meg a vak. Mivel magam is megfigyelhettem, határozottan állíthatom, hogy a világtalan nők kikerültek az elzártságból. Ha egyre kevésbé lesznek elszigetelve, növekedni fognak az esélyeik a boldogulásra.

— Ez azt jelenti, hogy a látó nők helyzetétől nem különbözik a vakoké?

— Igen, de ez így egy kicsit a dolgok szépítése. Manapság annyi a probléma, hogy még a látó nők is éppen elég gondja van, vagyis a fogyatékoság problémáját sok esetben másodrendűnek lehet tekinteni. Például, két lánynak — attól függetlenül, hogy az egyik lát, a másik pedig nem — gondolhatnak a férjhezmenetellel vagy az életben elfoglalandó hely megtalálásával, ha nem egyforma az anyagi helyzetük. A gazdagabbnak mindig nagyobbak lesznek az esélyei, jobbak lesznek a körülményei a társadalomba való beilleszkedéshez, mint a szegényebbnek. Ám a mali emberek nem szeretik az igazságtalanságot. Azon munkálkodunk, hogy az esélytelenebbnek is a lehető legjobb legyen. Ezért van az, hogy a beteget nem tartják egyben gyengébbeknek is. Hiszen senki sem keresi magának a betegséget, így senkivel sem szabad rosszul bánni csak azért, mert kegyetlen sors jutott neki. Nálunk nagyra tartják a barátságot, az emberekkel való együttérzést, tehát a rokkantakkal sem bánnak rosszabbul, mint az ép emberekkel. Erkölcösítés-

günk azt diktálja, hogy tiszteljük a fogyatékosokat.

— A muzulmán szokások Maliban is olyan erősen bevetették magukat, mint az arab országokban? Hiszen ez befolyásolhatja a nőknek a családban és a társadalomban betöltött szerepét is.

— Nálunk a nőt nem olyan egyértelműen kötelezik a férfi iránti tiszteletadásra, mint az arab országokban. Nem takarja el az arcát, nem ül otthon, nincs kirekesztve a társadalmi érintkezésből. Még ha muzulmán hitű is, csak a napi ötszöri imádkozás és az előírt böjtök megtartása a kötelessége. Az olyan nők, akik mindenben követik a muzulmán előírásokat, jelentős kisebbségben vannak.

— Létezik Önöknél a többnejűség intézménye?

— Igen, továbbra is, különösen a hagyományokhoz hű családokban. Az egynejűség az értelmiségiek és az iparban foglalkoztatottak körében vált szokássá. Valamikor megvolt a többnejűség minden társadalmi rétegnél. Most azonban változnak az idők. Az ipari civilizáció magával hozta a nagy létszámú család — a több feleség és a sok gyermek — eltartásának gondját. Így ma már nem engedheti meg magának az ember, hogy több feleséggel éljen.

— S Önnek, mint értelmiséginek, hány felesége van?

— Nem tudom, hogy mennyire számítok értelmiséginek, mindemellett egy feleségem és két gyermekem van.

A „Pochođnia” c. testvérlap 1988/10-es számából lengyelből fordította — Vojtkó Gábor.

Egy amerikai Párizsban és Pesten

(Reform, 1989. május 26.)

Úgy készít felvételeket, hogy ott sincs. — Kitágítja a határokat, és elveszti a rajongóit? — Los Angelesben él, mégsem ejtőernyős képviselő szeretne lenni.

Ritkán jön Európába, Amerikából nem szeret igazán kimozdulni. Távolságától, visszavonulva a nyilvánosságtól él legszűkebb családjában Los Angelesben és csak hébe-hóba ad hírt magáról. Fellépései, koncertjei ezért valóságos eseményszámba mennek tengeren innen, tengeren túl. A közelmúltban Párizsban adott két koncertet, és hamarosan Budapest vendége lesz — Stevie Wonder.

14 éves korában tört be a fekete muzsikások élvonalába, és rögtön listavezető lett a *Fingertips* c. kislemezzel. Most 39 éves, a XXI. század hangjaival kísérletezik, és ritka fellépéseit leszámítva alig mozdul ki Los Angeles-i stúdiójából, ahol a jelenlegi zenei csúcstechnika — a digitális szisztéma és egy távközlési műhold segítségével — részt vehet olyan zenei felvételeken, amelyek a világ egy egészen távoli pontján folynak. Erről ezt mondja:

„Ez a lemezkészítési technológia alapjaiban változtatja majd meg a muzsika világát. A berendezés jóval olcsóbb, mint gondolják, továbbá nem elhanyagolható előnye, hogy

közelebb hozza egymáshoz az embereket. Úgy muzsikálhatok együtt dél-afrikai barátaimmal, hogy el sem kell hagynom a stúdiót.”

Így készült el egy-egy közös dal Michael Jacksonnal, Paul McCartney-val és Julio Igle-siasszal anélkül, hogy a személyes találkozás létrejött volna. Stevie Wonder szenvedélye az új zenei technikai megoldások és az új hangzási effektusok iránt jó tíz éve tart. Megkomponálta *THE SECRET LIFE OF PLANTS* c. dupla albumát, ami teljes egészében instrumentális zene. Azóta a szenvedély már-már mániává fajult. Mint minden igazi professzionista, Wonder is a technikai lehetőségek teljes birtokbavételére törekszik. Ez odáig fejlődött, hogy francia kritikuskai szerint legújabb albuma a *CHARACTERS*, amely a digitális technika csúcspontját jelenti, igazán nem élvezhető, olyan hideg, mint a fényes acél. Bírálói attól tartanak, hogy elérkezik egy ponthoz, amikor a lemezeit rajta kívül senki sem fogja végighallgatni. A nem igazán hízelgő kritika mellett az *Elle* még megjegyzi, hogy dicséretes viszont Stevie Wondernek a mindenkori közéleti problémák megoldásában való részvétele. Szent elhatározása, hogy 1992-ben megpályázza Detroit város polgármesteri posztját, s

ha sikerül ezt elnyernie, úgy egy igazi polgárjogi harcost, az amerikai feketék életkörülményeinek megváltoztatásáért küzdő képviselőt tisztelhetnek személyében.

Stevie Wonder egyébként szelíd és szolid családapa, aki feleségével, Yolandával és két gyermekével él. Noha többszörös milliomos, egyetlen luxust enged meg magának: minden-hová elkíséri Malachia nevű fodrásza, aki a gyöngyökkel ékesített, lófarokba fésült frizuráját rendben tartja. „Ezenkívül két dologra van szükségem — mondotta —, egy ágyra, ahol elalhatok és egy zongorára, amin komponálhatok. Az anyagi függetlenségem lehetővé teszi, hogy ne vegyek részt a show business-ben, helyette az új és a még újabb zenei hangzások, megoldások és lehetőségek határait keressem.”

Stevie Wonder június 9-én adott nagy sikerű koncertet Budapesten.

JOÓ ALFRÉD

A VILÁGON
NEGVEDIKKÉNT:

Magyar sakkműzeum

Heves városa 1988. november 4-től olyan múzeumot mondhat magáénak, mely egyedülálló az országban, sőt a világon is csak Moszkva, Rio de Janeiro és München büszkélkedhet hasonlóval. Színes ün-

nep keretében adták át hazánk első sakkmuzeumát. A Dobroviczky Ferenc gyűjteményére alapozott kiállítás megnyitóján olyan jeles sakkozók is jelen voltak, mint Portisch Lajos és Csom István. Érdemes ellátogatni a Hunyadi utcában levő kiállítóterembe. A falakon körben sakktárgyú plakátok, nagyméretű fotók — köztük valamennyi világbajnoké — zászlók, oklevelek. A tárlókban a Maróczy és a Barcza családok adományai, a vitrinekben különböző érdekes tárgyak, képek. Figyelemre méltóak Vasvári Károly sakktárgyú vázái, Bessenyei Sándornak a sakkmozgalom hétköznapjairól és ünnepeiről gyűjtött emlékei. Ritkaságok tucatjai, kéziratok, levelek és sok-sok sakk-könyv, köztük Jean Dufresne 1881-ben megjelent német nyelvű szakkönyve. Kuriózum Max Euwe exvilágbajnoknak, Maróczy Géza tanítványának ifjúkori fafaragása, rajta a köszöntő vers, melyet szeretett mesterének írt. Van itt elefántcsontból, kerámiából készült sakkkészlet, de XIV. Lajos korabeli játékasztal is. A polcokon láthatjuk Dobroviczky Ferencnek már-már vakként készített albumait, évkönyveit, melyek a sakkozás híreit örökítik meg.

„Az embereknek egy életük van, azt kell tartalmassá tenni, valami jelet hagyni magunk után” — vallja a gyűjtemény alapítója, Dobroviczky Ferenc, akit életének megpróbáltatásai sem tudtak megtörni. Véglegesen beírta nevét a magyar sakkozás történetébe.

(Átvéve a Heves megyei Híradóból)

A svédországi látássérültek segédeszköz ellátásáról

A múlt évben Theo D' Herigny a lundi egyetem szociológiai intézetének kutatója keresett meg bennünket azzal a kéréssel, hogy szeretne megismerkedni Magyarországon a vakok és gyengénlátók által használt számítógépes segédeszközökkel. Egy hétre vendégül láttuk, bemutattuk neki a rendelkezésünkre álló eszközöket, programokat, az itthoni viszonyokat. Különböző intézményeknél tájékozódhatott a látássérült emberek élet- és munkakörülményeiről, oktatásáról. Ez évben ő hívott meg és fogadott vendégül bennünket, így május utolsó hetét Dél-Svédországban töltöttük. Utunkat a Magyar Tudományos Akadémia is támogatta.

Látogatásunk célja az volt, hogy megismerjük a Svédországban használatos vakügyi segédeszközöket, azok elosztási módját, az oktatási módszereket.

Lundban működik egy speciális munkaközvetítő iroda, mely az országos munkaközvetítő rendszer szerves része, s melynek kizárólagos feladata a csökkent munkaképességűek munkarehabilitációja. Svédországban 50 ilyen speciális intézet található. Elvük, hogy pl. egy látását veszített ember lehetőség szerint ugyanoda kerüljön vissza dolgozni, ahol korábban dolgozott. Így a korábban kialakított kapcsolatait, is-

mereteit hasznosítani tudja. Munkájához minden segédeszközöt megkap az államtól ingyen!

Az idei évben csak vakoknak és gyengénlátóknak az első negyedévben 95 számítógépet adtak megfelelő segédeszközökkel kiegészítve. Az év végéig összesen 400-at terveznek az országban. Ennek az irodának a feladata, hogy eldöntse, milyen segédeszközöt utaljon ki a rehabilitálandó személynek. Leginkább IBM PC-eket használnak svéd gyártmányú több nyelvű beszédszintetizáló rendszerrel. Az Infovox-nak legalább 4 féle változatát láttuk. Gyengénlátóknak a TSI Vista nagybetűs rendszerét ajánlják, általában beszédszintetizátorral kombinálva.

Látásneveléssel a Lundi Központi Kórház egy osztályán foglalkoznak. Ugyanezen az osztályon 1 oktató oktat vakokat akusztikus segédeszközök használatára. Az oktatási személyzet összesen 3 fő és a szemész orvos. Szükség esetén a gyengénlátó vagy vak embert lakásán is meglátogatják, segítik az átállást. Zárt láncú tv-rendszereket, lencséseket, kis hőtermelő lámpákat, állítható támlájú padokat, speciális magnetofonokat használnak. Az Optacont nem szeretik használni nehézsége miatt. Megismerkedtünk egy új osztott

ernyős és színes zárt láncú tv-rendszerrel.

A Svéd Vakok Szövetsége helyi irodáján Malmöben 3—4 fő dolgozik. Fő feladatuk az érdekvédelem. Itt ismertük meg a teljesen integrált általános iskolai oktatási rendszerüket. Valamelyest gondot jelent nekik a gyermekek ellátása tankönyvekkel, mert minden iskola saját tantervét követi, de a Braille tankönyv-ellátást külön speciális cégek végzik állami megrendelésre. A kis példányszám miatt csakis számítógépes, nem lemezre, hanem egyből papírra történő Braille nyomtatást használnak.

Ennek a helyi szervezetnek is volt nyomdája. ABC 80-as svéd számítógéppel és speciális szövegszerkesztővel dolgoznak. Nyomtatójuk a nálunk is használatos Resus 14. Nem használnak rövidírást és nem pontközi a nyomtatásuk. Munkájukat egy fűzőgép is segíti.

Ugyancsak itt tudtuk meg, hogy a digitális csomagrádiózást 30 vak ember szolgálatába állították Göteborgban. Az újságok amúgy is számítógépen levő híryanagyait érhetik el a rádiós terminálokkal, és olvashatják fel a beszéd szintetizátorral.

Egy másik rádiós rendszer analóg elvű. Egy műsorszóró adó éjjel 1—2 órára a vakok rendelkezésére áll. Főleg helyi újságok híreit olvassák fel és közvetítik éjszaka az előfizetők magnóira, automatikusan. A speciális, Svédországban fejlesztett szelektív hívós rádiós magnókat az előfizetőknek ingyen kölcsönzik. A hangos újság előfizetési díja, ha az új-

ságot már járatják, a díj további 10 százaléka. Ez a példa mutatja, hogy csak azért kell téríteni a sérült embernek, ami nem közvetlenül a munkáját szolgálja.

Malmöben fél napot töltöttünk Svédország egyetlen központi számítógépes segédeszközök oktató intézetében Bentlakásos rendszerben 6 tanár foglalkozik intenzív oktatással. Egy-egy kurzus pl. 6 hetes is lehet. Ennyi idő alatt tanítanak meg egy korábban számítógéphez nem értő vak embert egy szövegszerkesztő kezelésére. A legtöbb segédeszköz ebből a központban láthatunk.

Az Infovox-on kívül, melynek ára számítógép és ernyőolvasó program nélkül 15—20 000 korona, láttunk legalább 3 féle piezoelektromos Braille kijelzőt. Árunk leírhatatlanul borsos. Itt is megtalálhatók a svéd gyártmányú Braille nyomtatók, az Index három különböző változatai. Ezek a nyomtatók halkabbak a Braillonál, különösen egy számukra készített zajszigetelő dobozban, és valamivel gyorsabbak is náluk. Kódrendszerüket az egyszerű svéd Braille íráshoz igazították.

Legújabb szerzeményük egy CD ROM IBM PC-hez. Pozicionálási ideje jobb a hajlékony lemeznél, de valamivel rosszabb a hard disc-nél. Az egyik lemezen az 1987-ben Svédországban publikált különböző tanulmányok voltak elérhetők adatbázis-kezelő segítségével, míg a másikon egy 12 nyelvű szótár volt.

Kedvelt adatbázisuk a központi telefonkönyv. Ez Stock-

holmban működik egy nagyobb számítógépben és kapcsolt telefonvonalon érhető el. A kommunikációs program automatikusan hívja a kijelölt számot. Rendelkezik még VT100 terminálemulátorral is, más adatbázisok elérését megkönnyítendő.

Mozgáskorlátozottaknak kifejlesztettek egy billentyű helyettesítő rendszert. Ez vezérelhető botkormányval, vagy levegő kifújására érzékeny nyomáskapcsolóval. Ottlétünkkor egy olyan gyengénlátó mozgáskorlátozott ember rehabilitációs oktatását végezték, aki egy ilyen nyomáskapcsoló mellett az IBM PC-vel egy nagybetűs és egy beszéd szintetizátoros rendszer együttesével tudott csak dolgozni.

Végül sikerült eljutni egy kutatókomplexum, az Ideon „előszobájába”. Az Ideon a Lundi Technológiai Egyetem társoszédságában épült fel az elmúlt néhány évben, részben állami, részben magántőkéből. Az egyes cégek önállóan és zártan kutatnak, használva a közös infrastruktúrát. Foglalkoznak például igen jó minőségű angol beszéd szintetizissel. Reméljük, sikerül felvenni velük a közvetlen kapcsolatot.

Összefoglalva, utunk nagyon hasznos volt. Feltétlenül követhető példának tartjuk a szociális juttatások eme rendszerét. Segédeszköz megoldásaik megerősítettek abban a meggyőződésben, hogy helyes utat jártunk eddig, és jók az elképzeléseink a jövőre nézve is. Oktatási tapasztalataink jórészt megegyezők. Az anyagi háttér miatt természetesen nagy kü-

DR. FALVAI FERENC

A gyülekezési jogról

Az emberi szabadságjogok megvalósulásának az egyesületi jog mellett a gyülekezési jog a másik nem kevésbé fontos biztosító. E jogot szabályozza az 1989. évi III. törvény, amely ez év január 24-én lépett hatályba.

A törvény leszögezi, hogy a gyülekezési jog mindenkit megillető alapvető szabadságjog, amelyet a magyar kormány elismer és biztosítja e jog zavartalan gyakorlását. A gyülekezési jog gyakorlása keretében békés összejövetelek, felvonulások és tüntetések (rendezvények) tartathatók, amelyeken a résztvevők véleményüket szabadon kifejezhetik. Jogosultak e véleményüket az érintett állami vagy társadalmi szerv tudomására hozni akár szóban, akár írásban.

A gyülekezési jog szabadságának elismerése azt jelenti, hogy az megilleti az állampol-

lónbbségek is vannak, de ezek nem rajtunk, fejlesztőkön múlnak! A mi szintetizátoros rendszereink semmivel nem maradnak el a svédekétől és lényegesen olcsóbbak, mégis alig juthatnak hozzá a rászorulók! A hazai oktatást is meg kellene oldani mielőbb.

Hathatós központi támogatás nélkül nem képzelhető el a vakok rehabilitációja és integrációja!

Arató András

gárokat minden olyan esetben, amikor ennek gyakorlásával más jogát nem sértik meg. Ezen általános elv gyakorlati alkalmazása a törvényben úgy jelenik meg, hogy a gyülekezési jog gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt, vagy bűncselekmény elkövetésére felhívást, valamint nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével.

A gyülekezési jog körébe eső rendezvényekhez épp e garantált szabadságjog jellege miatt hatósági engedély nem szükséges. A közrend azonban megkívánja, hogy az ilyen rendezvény megtartása ne tetszés szerint történjen, ezért a törvény a rendezvény bejelentési kötelezettséget írja elő. A bejelentési kötelezettség a rendezvény szervezőjét terheli, aki nemcsak magyar állampolgár lehet, hanem a hazánkban tartózkodási, vagy letelepedési engedéllyel rendelkező nem-magyar állampolgár is (pl. Romániából Magyarországra menekült és itt letelepedési engedélyt szerzett személy).

A közterületen tartandó rendezvény szervezését a rendezvény helye szerint illetékes rendőrkapitányságnak legalább 3 nappal a rendezvény megtartásának tervezett időpontja előtt kell bejelenteni. E kötelezettség a tárgybeli rendezvény szervezőjét terheli. A bejelentést írásban kell megtenni és ennek

tartalmaznia kell a tervezett rendezvény kezdetének és befejezésének várható időpontját, helyszínét és útvonalát, a rendezvény célját és napirendjét továbbá az azon résztvevők várható létszámát és a rendezvény zavartalan lebonyolítását biztosító rendezők számát.

A rendőrség a bejelentést általában tudomásul veszi. Erről határozatot hoz, amelyet 24 órán belül írásban köteles a szervezővel közölni. A bejelentés alapján a rendezvény megtiltására csak akkor van lehetőség, ha az várhatóan az állami szervek működését súlyosan veszélyeztetné, illetőleg a közlekedés rendjében aránytalan zavart idézne elő.

A rendőrség határozata ellen a bírósághoz lehet jogorvoslatot fordulni a kézhezvételtől számított 3 napon belül. A bíróság az ilyen tárgyú keresetlevél alapján nem peres eljárás keretében további 3 napon belül népi ülnökök közreműködésével határoz. Az érintett feleket a bíróság szükség esetén meghallgatja. Amennyiben a keresetnek a bíróság helyt ad, a rendőrség nemleges határozatát a bíróság hatályon kívül helyezi. A bíróság e tárgyban hozott határozata ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

A rendezvény rendben való lefolyásáról a szervező gondoskodik. A rendőrség köteles a bejelentés tudomásul vételét követően biztosítani a rendezvény zavartalan lefolytatásához szükséges támogatást.

Amennyiben a rendezvény résztvevőinek magatartása a rendezvény törvényességét veszélyezteti, a rend helyreállítása

GERDELICS FERENC

Értesítés

Értesítjük kedves olvasóinkat, hogy szövetségünk kezdeményezésére a nagyobb városokban üzemelő fénysorompós vasúti keresztezésekben a MÁV hangjelzéses berendezéseket szereltet fel. Ilyen berendezés egyelőre kísérleti céllal már lapunk megjelenésekor Budapesten a III. kerületi

Bécsi úti kereszteződésben, az esztergomi vasútvonalon, és a X. kerületben a Kőér utcai kereszteződésben a ceglédi vasútvonalon üzemel.

Tisztelettel kérjük kísérő nélkül közlekedő tagtársainkat, hogy a jelzett helyeken működő hangjelzéses berendezések működtetésével és hasznosságával

(Folytatás a 17. oldalról)

érdekében a szervező köteles a rendezvényt felosztatni. A résztvevők a rendezvényen nem jelenhetnek meg fegyveresen vagy felfegyverkezve (ez utóbbi nem löfegyverrel való felszerelést jelent).

A rendőrség képviselője a rendezvényen természetesen jelen lehet. Amennyiben a rendezvény résztvevője a rendezvény kapcsán harmadik személynek kárt okoz (lakásablakának betörése, más tulajdonában lévő dolgok megrongálása stb.), a rendezvény szervezője a kár okozójával együtt egyetemlegesen kártérítési felelősséggel tartozik. E felelősségtől mentesül a szervező, ha bizonyítja, hogy a rendezvény szervezése és megtartása terén úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható.

Amennyiben a rendezvényre előzetes bejelentés nélkül kerül sor, vagy a bejelentésben foglaltaktól eltérően valósítják azt meg, úgy a rendőrség jogosult a rendezvényt felosztatni.

A rendezvény felosztatását figyelmeztetésnek kell meg-

előznie. Ha a rendezvényt feloszlatták, a rendezvény résztvevője a felosztatástól számított 15 napon belül pert indíthat a felosztatás jogellenességének megállapítása érdekében.

Az egyesületi és a gyülekezési jog alapvető szabadságjog jellegére figyelemmel a törvény büntető jogi eszközzel is védi az egyesületi és a gyülekezési jog szabadságát. E szerint aki mást egyesületi, vagy gyülekezési jogának gyakorlásában erőszakkal, vagy fenyegetéssel jogtalanul akadályoz, büntetett miatt 3 évig terjedhető szabadságvesztéssel büntethető.

A törvény különböző szabálysértési rendelkezéseket hozott a gyülekezési jogról szóló törvény rendelkezéseinek maradéktalan érvényesítése érdekében.

Aki bejelentési kötelezettséghez kötött összeíjvetelt, felvonulást vagy tüntetést bejelentés nélkül, vagy a rendőrség tiltó határozata ellenére szervez, 20 000,— Ft-ig terjedő pénzbírsággal sújtható.

kapcsolatosan észrevételeiket, véleményüket 1989. szeptember 1-ig írásban vagy telefonon közölik.

Észrevételeiket a szövetség központjához, Gerdelics Ferenc címére küldjük meg.

*

A „Vakok Világa” pontírású kiadványa 1989. márciusi és áprilisi számában közzétett „Utasteszt Vakok Részére” kiértékelését 1989. június 6-án három tagú zsűri elvégezte. A beérkezett megfejtések száma 21 volt. Örvendetes, hogy egy-egy megfejtés az NDK-ból és Csehszlovákiából is érkezett. Néhányan a megfejtések beküldői közül számos pontnál mindhárom választ helyesnek értékelték, noha ez a megoldás csak a 2-es pontnál volt elfogadható. Az ilyen megoldásokra az adott pontoknál a zsűri 0 pontot állapított meg.

Az alábbiakban közöljük az Utasteszt helyes megfejtését:

1—b., 2—a., b., c., 3—b., 4—c., 5—b., 6—c., 7—c., 8—a., 9—b., 10—b., 11—c., 12—c., 13—c., 14—b., c., 15—c., 16—c., 17—b., c., 18—c., 19—a., 20—b., 21—b., 22—b., 23—c., 24—c., 25—a., 26—c., 27—c., 28—a., 29—c., 30—b., c., 31—c., 32—b., c., 33—b., 34—c., 35—b., 36—b., 37—b.

Az elérhető maximális pontszám 43.

I. helyezett: Szakály Lászlóné, Szombathely, 34 pont.

II. helyezett: Gál Gábor, Budapest, 29 pont.

III. helyezett: Nagy Istvánné, Budapest, 29 pont.

Köszönjük mindazoknak aktív részvételét, akik a megfejtéseket beküldték, a nyerteseknek pedig szívből gratulálunk.

Basic alapfokon Braillelab tulajdonosoknak

3—4. rész

Nézzük rögtön a házi feladat megoldását. Én így csináltam:

```
10 D = 1989
20 INPUT „ÍRD BE SZÜLETÉSED ÉVSZÁMÁT”; SZ
30 K = D—SZ
40 PRINT K; „ÉVES VAGY”
50 IF K >= (nagyobb, vagy egyenlő) 60 THEN PRINT „TE MÁR NYUGDÍJAS VAGY”: GOTO 20
60 IF K (kisebb) 18 THEN PRINT „TE MÉG KÖLYÖK VAGY”
70 GOTO 20
```

Figyeljük meg az 50. sorban szereplő IF-THEN utasításpárt. Azt szerettem volna, hogy a TE MÁR NYUGDÍJAS VAGY szöveget akkor mondja ki a gép, ha éppen 60, vagy annál több éves az illető. A THEN utáni programrész csak akkor hajtodik végre, ha az IF utáni feltétel ($K \geq 60$) megvalósul. Ha nem, akkor a következő sorra lép.

Még egy fontos apróságra szeretnék kitérni. Szerepel a programban ; (pontosvessző), és : (kettőspont) is. Mikor kell az egyiket, és mikor a másikat használni?

Kettőspontot akkor írunk, ha több utasítást akarunk egy sorba írni. (Ha külön sorszámmal íránk le, pl. jelen esetben az 50. sorban, akkor: amennyiben nem valósul meg a feltétel, visszaugrana a 20. sorra, anélkül, hogy a következő 60. soron lévő feltételt megvizsgálná.)

Pontosvesszőt akkor használunk, ha a szövegrészeket egy sorba, folyamatosan akarjuk kiírni. Pl. a 40 sor kiírja a K értékét, és a ; (pontosvessző) miatt közvetlenül mellé írja a macskakörmök közé írt szöveget, ami így kerek mondatként hangzik. Ha ezt a sort úgy írjuk le, hogy 40 PRINT K : PRINT „ÉVES VAGY” akkor az évszám alá írja az „ÉVES VAGY” szöveget. (Hangzásra ez is kerek mondat, de törekedjünk a képernyő áttekinthetőségére is).

Az eddig tanultak teljes megértéséhez még egy magyarázattal tartozom. Az előző részben közölt programsorok természetesen sorszámmal kezdődnek, míg a futást elindító RUN szó előtt nem szerepelt sorszám. Ez azért volt így, mert a számítógépet kétféle üzemmódban lehet használni. Parancsüzemmódban, illetve programüzemmódban. Parancsüzemmódban a gép a BASIC utasítást azonnal végrehajtja, míg programüzemmódban — mint már tudjuk — a sorszámok szerint. Tehát a sorszámokkal ellátott program a RUN parancsra kezdi el a futást.

A következő BASIC utasítás amit megtanulunk, a LIST. Jelentése: listázz! Egyike a leggyakrabban használt parancsoknak, hiszen ezzel az utasítással tudjuk a program listáját megnézni. Erre akkor van szükség, ha egy már előrehaladt stádiumban lévő programot bővíteni, módosítani szeretnénk,

és ahhoz hogy belejavítsunk, szükségünk van a korrigálás pontos helyére. Persze remek lehetőség arra is, hogy új módszereket, trükköket, esetleg még nem ismert utasításokat megtanuljunk nálunk járatosabb hobbistáink programjaiból.

Tehát: hogyan lehet használni a LIST utasítást? A könnyebb elsajátítás céljából javasolom, gépeljük be a házi feladatként már ismert naptárprogramot. Próbaképp egyszer futtassuk le, majd a RESET gomb lenyomása után — az oké elhangzása után — gépeljük be: LIST. A számítógép ennek hatására szépen kiírja, kimondja a program listáját elejétől a végéig. Ha csak egy sort kívánunk megismerni a listából, a beírás: LIST sorszám. Pl.: ha jelen esetben a nyugdíjasok korát vizsgáló sort szeretnénk módosítani, és nem emlékszünk pontosan a sorra, beírjuk: LIST 50. Lehet a programnak egy bizonyos részletét is lehívni, ilyenkor is a LIST után kell meghatározni a megfelelő sorszámokat. Pl.: LIST 20 — 60. Arra is van lehetőség, hogy az elejétől valameddig (pl.: LIST — 40) vagy valahonnan a végéig (pl. LIST 30 —) kérjük.

Hogyan tudunk belejavítani a programba? Ha törölni akarunk egy sort, a tennivaló az adott sorszám leírása, és csak a CR gombot kell lenyomni. Ha egy sor helyett ugyanazon szám alatt mást akarunk, a sorszám után elég az új utasítást beírni, a gép az utoljára begépelteket fogja értelmezni, vagyis elég felülírni a sort.

Ha már a javításnál tartunk, bemutatok néhány lehetőséget.

Beszúrás: egy adott helyen a Shift/jobbra nyíl lenyomásával pótólólag beszúrhatunk 1 karaktert úgy, hogy a kurzort a beszúrás helyére visszük. Több karakter esetén annyiszor nyomjuk le a Shift/jobbra nyílat, ahány betűt kívánunk közeírní.

Törlés: ugyanúgy működik, mint a beszúrás, csak a Shift/balra nyíl billentyűk lenyomásának hatására.

Ha a Shift/lefelé nyíl billentyűket nyomjuk le, azt a sort, ahol a kurzor áll, az elejétől a kurzor pozíciójáig elolvassa. Ennek akkor vesszük hasznát, ha a CR gomb lenyomása előtt még egyszer ellenőrizni akarjuk, hogy mit írtunk, hiszen így „büntetlenül” megtudhatjuk, nem kerül-e még be a programba.

A Shift/CR billentyűk együttes lenyomása esetén a képernyő letörlődik.

*

Ebben a részben először a változókkal foglalkozunk.

Már az eddig készített programjainkban is szerepelt olyan meghatározás, amikor egy értéket egy betűvel definiáltunk. Pl. a naptárprogramban a 10. sor: D = 1989, vagy a 30. sor K = D - SZ.

A D = 1989 utasítás — ami tulajdonképpen azt jelenti, hogy legyen a D értéke 1989, értékadó utasítás. (Más számítógépen előfordul, hogy erre külön BASIC utasítást kell használni, LET-nek hívják, a BraiLabnál erre nincs szükség.)

Ha a változó értéke szám, numerikus változóról beszélünk.

Viszont sokszor előfordul, hogy egy adott szöveget szeretnénk változóknak. Ez esetben sztringes változóról beszélünk. Jelölése: a betű után a dollárjel (Shift/4). Pl.: A\$ = „SZÖVEG”, ahol „A” a változó, a \$ jelből derül ki, hogy sztringes, és a szöveget itt is macskakörmök közé kell írni.

Sztringes változó esetén lehetőségünk van a programírás során arra, hogy egy adott szöveget csak egyszer határozzunk meg, és a továbbiakban csak hivatkozunk rá.

Lássunk egy példát a szöveges változó használatára:

```
10 A$ = „KUTYA”
20 B$ = „FÜLE”
30 PRINT A$; B$
RUN
```

A sztringes változókat össze is lehet adni, lássuk az előző példát eszerint:

```
10 A$ = „KUTYA”
20 B$ = „FÜLE”
30 C$ = A$ + B$
40 PRINT C$
RUN
```

Gyakorlásképpen módosítsuk a naptárprogramot úgy, hogy a TE MÁR NYUGDÍJAS VAGY és a TE MÉG KÖLYÖK VAGY megjegyzéseket sztringes változóba töltsük.

```
5 N$ = „TE MÁR NYUGDÍJAS VAGY”
6 G$ = „TE MÉG KÖLYÖK VAGY”
a 10—40. sor nem változik,
50 IF K >= (nagyobb, vagy egyenlő) 60 THEN
PRINT N$:GOTO 20
60 IF K < (kisebb) 18 THEN
PRINT G$
70 GOTO 20.
```

Ennél a példánál az átalakítás csak a gyakorlást szolgálja,

praktikus haszna nincs. De képzeljük el, mikor egy hosszú programnál 40—50 alkalommal nem kell gépeltetni, elég csak hivatkozni a változóra.

Egy jó tanács! A változó megnevezésénél törekedjünk arra, hogy a betű kiválasztása utaljon a tartalmára. A naptárprogramban az évszámnál azért választottam a D betűt, hogy a dátum szó jelzéseként könnyű legyen megjegyezni, vagy a születés évszámául az SZ betűt úgyszintén.

A változó hossza 2 karakter lehet. Ha ennél hosszabbra vesszük, a gép csak az első kétőt értékeli, a többit automatikusan elhagyja. Tartózkodjunk viszont a magyar ékezetes betűktől, változóul ezeket a gép nem fogadja el.

Ügyeljünk arra is, hogy az utasítás mindig a változó megadásával kezdődjön, fordított sorrendben a gép nem tud vele mit kezdeni.

Pl.: D = 1989 jó, 1989 = D hibás.

Nézzünk most meg egy elgondolkodtató rövid programot.

```
5 A = 5
10 A = A + 1
20 PRINT A
30 GOTO 10
RUN
```

Természetesen a program futását csak a RESET gombbal lehet leállítani. Nézzük mit is csináltunk? Az első sorban megadtunk egy kezdőértéket (A = 5), a következő sorban pedig ezt az értéket megnöveltük 1-gyel. Kiíratás után (PRINT A) a vezérlés visszatér a 10. sorra, ahol a már egygel megnövelt értékhez adja az újabb 1-t és így tovább. Érde-

mes ezt a számláló programot gyakorolni, nagyon sokszor fogjuk alkalmazni. Először alkítsuk át a programot úgy, hogy egy bizonyos érték után álljon meg.

```
5 A = 5
10 A = A+1
20 IF A = 20 THEN END
30 PRINT A
40 GOTO 10
RUN
```

Az eddig még nem ismert új BASIC kulcsszó az END, jelentése: VÉGE. A 20 sor tehát azt jelenti, hogy ha a számlálás eléri a 20-t, leáll.

Ha nem adunk meg kezdő értéket, a gép automatikusan nulláról indul. Később, hosszabb programoknál majd nekünk kell gondoskodni a változók lenullázásáról.

Lehet a léptetés értékét változtatni, sőt negatív léptetéssel „visszafelé” számoltatni. Ez esetben figyeljünk a feltétel megadásakor a relációs jelek helyes használatára.

Pl.:

```
5 A = 5
10 A = A+2
20 IF A >= (nagyobb vagy
    egyenlő) 20 THEN END
30 PRINT A
40 GOTO 10
RUN
```

(Ha a 20 sorban nem szerepelne a $>=$ jel, a program „átugraná”, és végtelenül futna.)

A számlálás léptéke természetesen nemcsak egész szám lehet, hanem tört is. Ennek kapcsán bemutatok egy új lehetőséget, az INT függvényt. Alkalmazásának formája INT(). Funkciója: a zárójelben lévő értéknek csak az egész szám

részét veszi, a tizedes részt elhagyja. Építsük be az előző programba, úgy, hogy a léptetés értéke legyen 1,5.

```
5 A = 5
10 A = A+1,5
20 IF A >= (nagyobb, vagy
    egyenlő) 20 THEN
    END
30 PRINT INT(A)
40 GOTO 10
RUN
```

Az INT() függvénnyel éppen ellentétes a FRA(), ami az egész szám értéket nem veszi figyelembe, és csak a törtrészt értékeli. Ki lehet próbálni.

Befejezésül még mindig a számlálás témakörben egy

sztringes programot nézzünk meg.

```
5 A$ = „HURRÁ”
10 B = B+1
20 IF B = 4 THEN END
30 PRINT A$
40 GOTO 10
RUN
```

Házi feladat: készítsük számláló programot úgy, hogy nullától kezdve számoljon el kettesével húszig, majd visszafelé húsztól nulláig, és itt ne álljon meg, hanem végtelenszer ismétlje. (Figyeljünk, hogy a nullát és a húszat is mondja ki minden alkalommal!)

Csák Valéria

SEMSEYNÉ LEGEZA ILONA

Könyörgés

öltöztess engem szívedbe
 takarj be szemeddel
 s temess emlékeiddel
 a vágy virágzó bokrai közé
 mert örökös melegre
 álmra és békére
 éhezem
 mert elfáradtam
 a sors-mezsgyék
 vonaglásaiban
 mert megöltek már
 a csönd tördöfései
 s hitem csillogó tárnái
 beomlottak

öltöztess engem szívedbe
 mert kinyíló sugárra vágyom
 takarj be szemeddel
 mert kell, nagyon kell
 az álom

Gőzerővel angolul

Jönnek a turisták. Angolok, németek, franciák, csehek csodálják országunkat és csodálnak minket is, mert ha az egyik turista kérdez tőlünk valamit, mi csak bólogatunk, aztán előveszük a világnyelvet: a kézzel-lábbal való mutogatást. Hát ezentúl mi nem esünk ebbe a szégyenbe. Megtanulunk külföldi nyelven. Mármint én és az öcsém. Előbb az angolon kezdjük.

Mikor ebbéli óhajunkat hallattuk odahaza, nagypapa nyomban ajánlatot tett:

— Majd megtanít benneteket Róza néni. Ő egy igazi patinás nyelvtanár.

— És jól beszél angolul? — kérdezte öcsém.

— Hogy jól beszél-e? Meghíszem azt, hiszen hat éves koráig angolkóros volt.

Remek! És két nap múlva beállított Róza néni, vagy ahogyan hívnunk kellett: Miszisz Róusza. Igazi angol tanár. Angoltapasz volt az orrán és angolul kezdett beszélni. Kijelentette, hogy egyelőre nincs neki kéznél angol—magyar nyelvtankönyve és szótára, de addig is használjuk az angol—németet. Ennek megörültünk, hiszen nem csak angolok, hanem né-

metek is járnak hazánk tájait, s egy kalap alatt két nyelvet tanulhatunk így meg. Nem akarok dicsekedni, de minden nagyon jól ment. Iparkodtunk rettenetesen. Eleinte szavakat tanultunk, naponta tízet-tízet. Öcsémmel versengve fújtuk: The book = das Buch; the dog = der Hund, és fordítva. Aztán egész mondatokat betanultunk, mint például: How do you do? = Wie geht es dir?; Thank you wery well = Danke schön sehr gut. Nagyon szép mondatok. Később, amikor már legalább kétszáz szót betanultunk, kezdtünk furcsán viselkedni. Például néha olyanokat mondtunk, hogy der Hund az annyit jelent, hogy das Buch és ehhez hasonlókat. Miszisz Róusza néhányszor kijavította a hibánkat, de egy napon rosszat sejtve felugrott az asztaltól és dermedten kérdezte:

— Tudnak maguk egyáltalán németül?

Ezt szerencsére magyarul kérdezte, így mindjárt válaszoltunk is rá:

— Nem!

— Maguknak akkor fogalmuk sincs, mit tanulnak már egy hónap óta. — S ahogy le-

higgadt, még egy utolsó kísérletet tett, hátha az egész csak álom. — De azt csak tudják, hogy mit jelent például az, hogy the book?

— Das Buch! — sikoltottuk.

— És magyarul?

Magyarul persze nem tudtuk. Mi mindent kíván ez az öreg nő tőlünk a pénzünkért? Telhetetlen: angolul is, németül is, ráadásul magyarul is...

Miszisz Róusza kétségbeesve lehuppant a díványra. Ahogy elterült, akkor láttuk, hogy igazi, gyengén fejlett angolbajusza van. Nahát, milyen ideges lett. Hát hol itt az angol hidegvér?

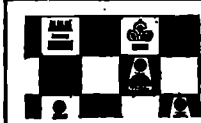
— How do you do? — kérdezte öcsém angolul.

— Wie geht es dir? — kérdeztem én németül.

De miszisz Róusza csak feködött mozdulatlanul a díványon, olyan izgalomban volt, hogy még azt is elfelejtette, hogy erre azt kell válaszolni: Thank you wery well, ami tudvalevőleg annyit jelent hogy: Danke schön sehr gut. Ehelyett fogta az angol—német nyelvtankönyvét és szó nélkül távozott.

Azt hiszem, ezt nevezik angolos távozásnak.

Dénes Géza

Atlétáink Párizsban

BESZÁMOLÓ A PÁRIZSI NEMZETKÖZI ATLÉTIKAI VERSENYRŐL

(Párizs, 1989. május 19—20.)

Az 1989. augusztus 6—13-i zürichi Atlétikai Európa Bajnokságra atlétáink a felkészülés egyik állomásaként — egy házi verseny után — háromoldalú atlétikai versenyen vettek részt.

Csapatunk tagjai: Tóthné Kurilla Zsuzsa, Hegedűs Béla, Nagy Dénes, Pazinczár Attila versenyzők, Dosek Lajosné edző és Szapár András technikai vezető voltak.

A versenyre való kijelölés szempontja az volt, hogy figyelembe vettük az 1988. évi legjobb eredményeket és azt összehasonlítottuk a nemzetközi színvonal jelenlegi állásával, azaz az 1987. évi Moszkvai Európa Bajnokság teljesítményeivel és az 1988. évi Szöuli Paraolimpia eredményeivel.

Május 18-án 9 óra 45 perckor az Orient Expresszel indultunk a hosszú útra. Bécstől hálókocsival, 21 órás utazás után 19-én 6 óra 45 perckor érkeztünk Párizsba.

Miután csak a délutáni órákban foglalhattuk el helyünket a Sportszállóban, szabad időnket Párizs néhány nevezetességének megtekintésére használtuk fel. A Sportszálló ablakai a versenypályára néztek. Csapatunkat egy 10 ágyas szobában helyezték el. Kitűnő vacsora és pihentető alvás után,

szombaton került sor a versenyekre. Sajnos, az előző évi versennyel szemben, amikor algériai, lengyel és nyugatnémet csapatok is részt vettek a viadalon, most rajtunk kívül csak a vendéglátó franciák és belgák versenyeztek, ifjúsági csapataikkal is.

Az eredményeket értékelve elmondhatjuk, hogy az alig több, mint 1 hónapi szabadtéri edzések ellenére, versenyzőink jó közepes teljesítményt értek el. A nemzetközi színvonalhoz és önmagához képest is legjobban szerepelt a pentatlonos Pazinczár Attila, aki a 100 m-en egyéni csúcsát megjavítva, 12,15 mp-et futott és első lett. Megnyerte a gerelyhajítást 40,08 m-rel, ebben a számban 36,40 m-rel Nagy Dénes a második lett. Pazinczár Attila a diszkoszvetésben is győzött 31,45 m-rel, itt is Nagy Dénes lett a második 30,60 m-rel.

Ezután Pazinczár lefutotta az 1500 m-es távot, Nagy Dénes pedig megnyerte a súlylökést 11,82 m-es eredménnyel. Tóthné Kurilla Zsuzsa súlylökésben 7,85 m-rel, diszkoszvetésben 21,30 m-rel lett első. Hegedűs Béla a B1 kategóriában ugyancsak győzött, súlylökésben 9,74

m-rel, a diszkoszvetésben 27,62 m-rel.

A rendezők kérésére másnap, vasárnap délelőtt két gyengénlátó versenyzőnk, Nagy Dénes és Pazinczár Attila a párizsi csapat tagjaként, ún. minifutball meccsen vettek részt, ezzel is hangsúlyt adva a baráti hangulatban zajló eseménynek.

A francia látássérült sportolók — értesüléseink szerint — nem rendelkeznek önálló szövetséggel, ezért az aktív és lelkes szervezők gyakran saját zsebükbe nyúlva rendezik a találkozókat. A látássérült sportolók a lehetőségek szerint látó egyesületekben edzenek és versenyeznek.

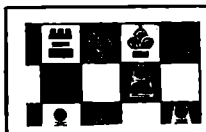
Vasárnap délben az atléták szervezője, Ben Mezir úr kis csapatunkat saját lakására hívta meg ebédre, ahol kellemes hangulatban töltöttünk el négy órát.

Viszonzva csapatunk párizsi szereplését, a franciák hasonló létszámú csapata valószínűleg 1990-ben vagy 1991-ben látogat el Budapestre, egy hasonló versenyre.

Párizsból vasárnap 23 óra 15 perckor indultunk haza az Orient Expresszel, ahová hétfőn este 8 óra után érkeztünk meg.

Kis csapatunk örült a lehetőségnek, hogy részt vehetett a francia versenyen és örült a szívélyes fogadtatásnak is. Remélhetőleg ezáltal újabb versenypartnerrel bővülnek atlétáink kapcsolatai.

Dosek Lajosné

LAK ISTVÁN

A Dunántúl délkeleti tájain

Turista szakosztályunk 1989. május 12. és 14-e között háromnapos kirándulást szervezett a Dunántúl déli-délkeleti részeinek nevezetesebb helységeibe.

Elsőként Bonyhádot kerestük fel Tolna megyében. Történelmi nevezetességű város: Perczel Mór, az 1848-as szabadságharc legendás tábornokának neve és tettei adják meg a város történelmi patináját. Historikus rangját tovább emeli még az a közismert tény, hogy a Perczel család házi nevelője nem kisebb személyiség volt, mint maga Vörösmarty Mihály. A bonyhádi temetőben leróttuk tiszteletünket a neves család — köztük Perczel Mór — síremléke előtt.

Másodjára a Baranya megyei Ófalu látogattuk meg. Ennek a kis településnek (500 lélek) a történelmét a múlt nem jegyzi; jelenkorunk, napjaink élő krónikásai teszik Ófalu nevét ismertté az utókor számára, mint a természet- és környezetvédelem jeles harcosáét és zászlóvivőjét. Joggal ruházhatjuk fel Ófalu népét az „atomkorszak hősei” epitheton ornansával (ki-tüntető jelzőjével), mivel, mint az köztudomású, bátran kiálltak közelebbi, s távolabbi környezetük tisztaságának megóvása érdekében, igyekezvén meggátolni az atomtemető közelükben való elhelyezését. Impozáns határozottsággal polemizáltak és argumentáltak az

atom-technokratákkal. Jóllehet, bizonyára kevesen tudnak pl. a „felezési idő” exakt fogalmáról, de azt jól tudják, hogy ha megvalósulna ez a meg gondolatlan létesítmény közvetlen környezetükben, úgy ennek kárát „unokáik is látni fogják”!

Utunk innen Pécsváradra vezetett; itt megnéztük a Szent István által alapított bencés apátság templomát és a várat.

Megszállva Pécssett, másodnap Nagyharsányba utaztunk. Megtekintettük a szobrászati alkotótelepet és az Árpád-kori, gótikus alapokra épült, barokk-

stílusú református templomot. Nem mulasztottuk el meglátogatni a közeli Villány község pincemúzeumát sem.

A harmadik nap egy részét Harkányban fürdőzéssel és városnézéssel töltöttük, másik részében pedig megnéztük a Tolna megyei Grábócz falu nevezetes szerb templomát; lenyűgöző térhatásához illeszkedő ikonosztáza felejthetetlen élmény!

Jól sikerült kirándulásunkról három szép nap emlékével vidám hangulatban tértünk vissza Budapestre.

34 éves, 174 cm magas, vidéki városban rendezett anyagi körülmények között élő elvált, gyengénlátó férfi keresi korban hozzáillő, megértő, gyengénlátó hölgy ismeretségét. Leveleket „Együtt könnyebb” jellegére — lehetőleg pontírásban — a szerkesztőségbe kér.

*

HELYREIGAZÍTÁS

Előző számunkban a levelezői rovat Vég Julianna olvasónknak nem teljes pontossággal adott választ arra vonatkozóan, hogy kik minősülnek a VGYOSZ gyengénlátó tagjainak. Ez úton tájékoztatjuk, hogy mindazok, akik a 67⁰/₀-os látássérültségi fokot elérik, ill. meghaladják, — megfelelő orvosi igazolással — jelentkezhetnek tagnak szövetségünkbe.

hirdetések

Eladó egy jó állapotban lévő Optacon készülék — árengedménnyel. Érdeklődni: Dr. Földi János 315-802.

*

26 éves, 165 cm magas, sportos testalkatú érettségizett, komoly felfogású, káros szenvedélyektől mentes, intelligens, művészeteket szerető vak fiatalember vagyok. Szeretnék megismerkedni korban hozzáillő 18—28 éves korig hasonló tulajdonságokkal rendelkező hajadonnal vagy elvált aszszonnyal, aki lehet gyengénlátó vagy vak is. A leveleket sikkírásban vagy Braille-írásban a szerkesztőségbe kérem, „Szi-várvány” jellegére.

30 ÉVE

A SZÁMÍTÁSTECHNIKA ÉLVONALÁBAN

- Komplex vállalkozások
- Egyedi szoftverek fejlesztése
- Távadatátviteli szoftverek
- Típus szoftverek készítése
- Mikro és nagyszámítógépes rendszerek fejlesztése és installálása
- IBM-PC/AT számítógépek értékesítése
1 év garanciával
- Mikroszámítógépek szervizelése
- Szervezés
- Programozás
- Adatrögzítés (floppyra is)
- Számítógépes adatfeldolgozás

**Élelmiszeripari Ügyvitelszervezési és Gépi
Adatfeldolgozó Vállalat**

Cím: 1111 Budapest, Budafoki út 59.

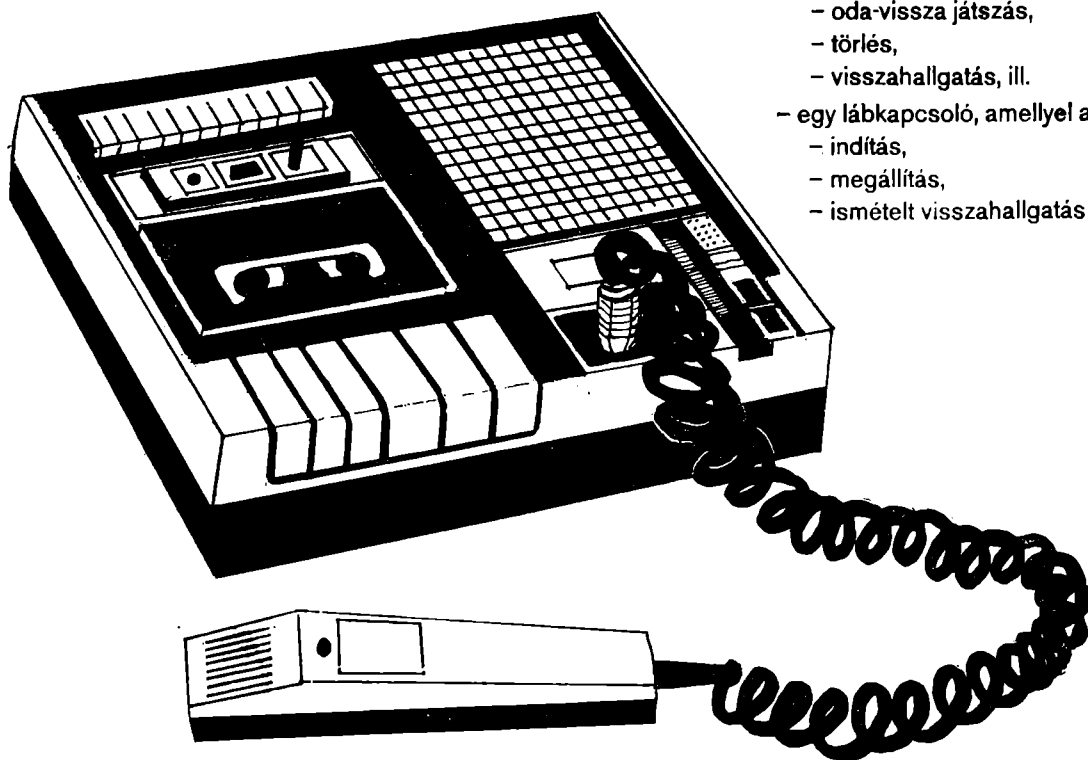
Telefon: 852 - 972

FIGYELEM!

A VAKOK MUNKÁJÁT, TANULÁSÁT SEGÍTI A DK 40 TÍPUSÚ DIKTAFON

TARTOZÉKAI:

- kézikapcsolású mikrofon, amellyel
 - gyors szövegszerkesztés,
 - oda-vissza játszás,
 - törlés,
 - visszahallgatás, ill.
- egy lábkapcsoló, amellyel az
 - indítás,
 - megállítás,
 - ismételt visszahallgatás történhet.

Ára: 11588,- Ft.

Kapcsolatfelvétel a BRG Kereskedelmi
Főosztályával a 803-535 telefonszámon
lehetséges.

**KORSZERÜ
GAZDASÁGOS
CSOMAGOLÓANYAGRA
VAN SZÜKSÉGE ?**

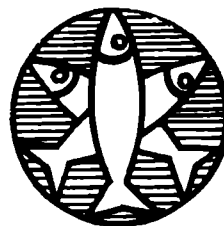

AJÁNLATAINK:

- **LAKOSSÁGI KISZERELÉSHEZ;
MODERN, ESZTÉTIKUS
HENGERES KOMBI DOBOZOK**
- **SZÁLLITÓI CSOMAGOLÁSHOZ
KÖNNYŰ, MAGAS TERHELHETŐ-
SÉGŰ PAPIRHORDÓK**
- **RÉSZLETES INFÓRMÁCIÓ,
CSOMAGOLÁSI SZAKTANÁCS-
ADÁS, RÖVID VÁLLALÁSI
HATÁRIDŐ!**

**Papiripari Vállalat Kiskunhalasi Gyára
Vállalkozási Osztály**

**6400 Kiskunhalas,
Középső Ipartelep 6.**

Tx. 26-341 Tel. (77) 21-344

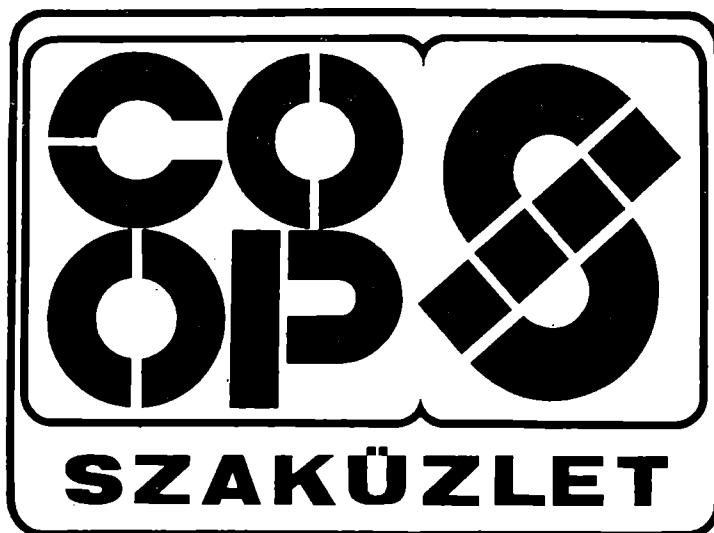
BÁRMERRE VISZ ÚTJA – KEZDJE A SKÁLÁNÁL!

A FOGYASZTÁSI
SZÖVETKEZETEK

SKÁLA-COOP

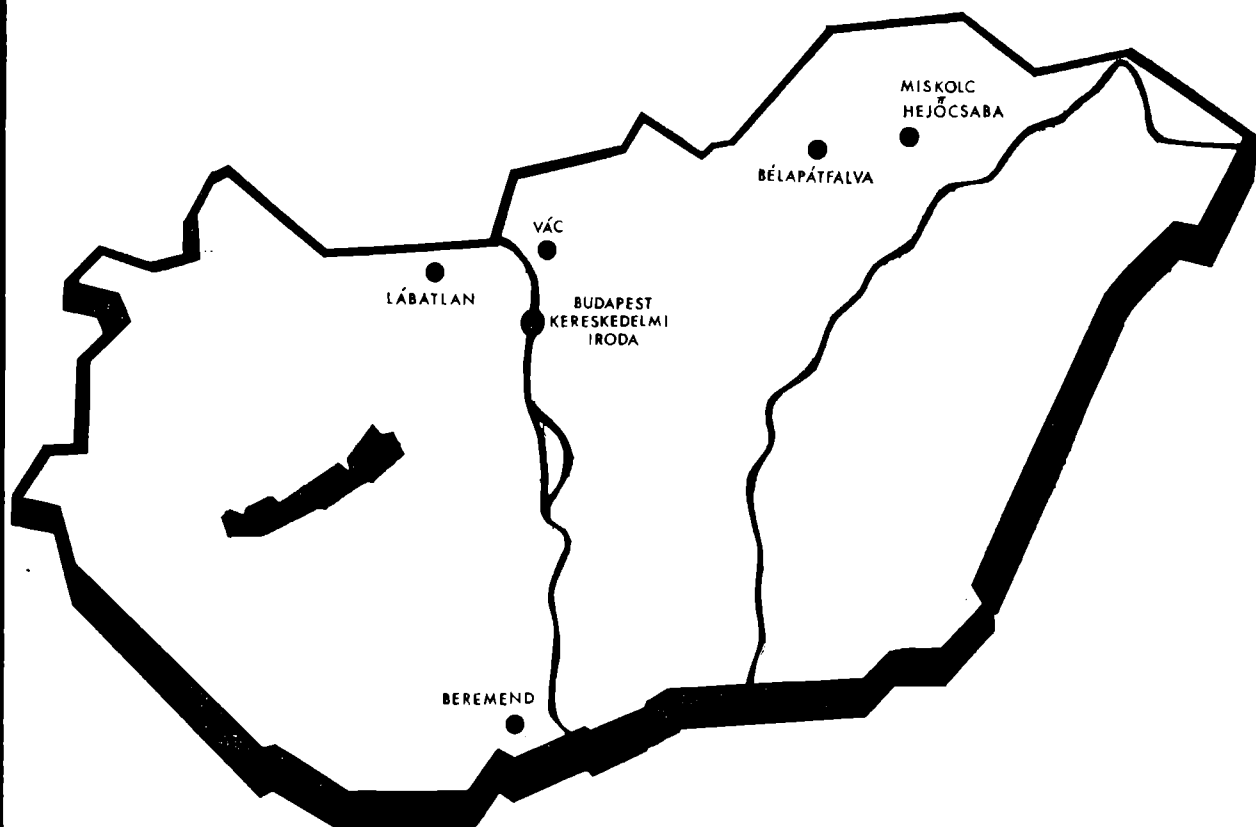
ÁRUHÁZAI ÉS

SZAKÜZLETEI

SZERTE AZ ORSZÁGBAN KÜLÖNLEGES
VÁLASZTÉKKAL, AZ ÉLELMISZER, RUHÁZATI
ÉS VEGYESIPARCIKKEK EGYEDI
ÁRUSKÁLÁJÁVAL VÁRJÁK KEDVES
VÁSÁRLÓIKAT

Cement - és Mészművek VÁC

**VÁSÁROLJA
A CEMENTIPAR
TERMÉKEIT !**

SZÉP A FÉNYKÉP F O R T E P A P Í R O N
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF F O R T E P H O T O P A P I E R
YOUR PICTURES ARE NICE F O R T E P H O T O P A P E R S

PHOTO FILMS
PHOTO
AND PAPERS

**FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
F O R T E A N Y A G O K A T !**

**BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN F O R T E M A T E R I A L E N !**

**USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
P H O T O - M A T E R I A L S M A D E B Y F O R T E !**

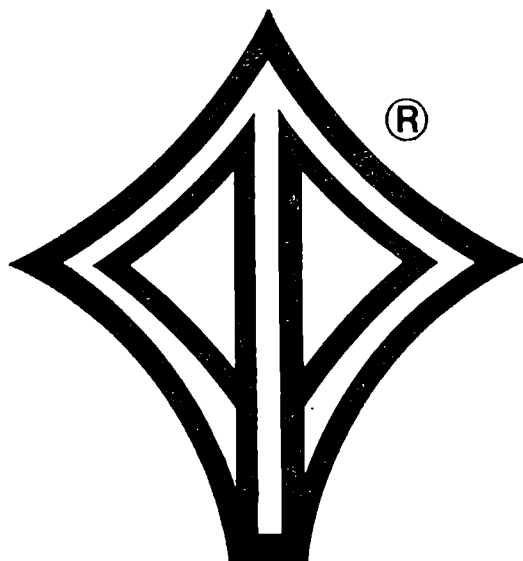
F O R T E F O T O K É M I A I I P A R

**2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022
HUNGARY**

Sport- és szabadidőruházat

Sport- és szabadidőruházat

Sport- és szabadidőruházat

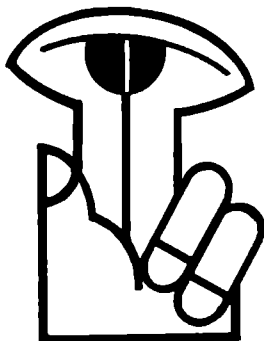

Sport- és szabadidőruházat

Gyártja:

SENIOR

VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR

CAMERATEXT

Gazdasági Munkaközösség
7633 PÉCS

Dr. Münnich F.u. 16/b
Tel.: (72) 19-601

AJÁNLATA:

GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

Nagyító készülék
gyengénlátóknak,
látásmaradvány-
nyal rendelkezők-
nek és munkálta-
tóikkal.

**4-15 MÁS OPTIKÁKKAL ENNEK IS TÖBBSZÖRÖS
NAGYÍTÁSÁVAL MŰKÖDŐ ZÁRT TV LÁNC**

**AMELY SEGÍTI: - az írást, olvasást,
javítási és gépelési munkákat**

Tartalom:

Vakok Világa munkatársai:

Felelős kiadó: Erhartné dr. Molnár Katalin

Felelős szerkesztő: Bartha Zsuzsanna ✓

Rovatvezetők:

Jogi rovat: dr. Földi János

Úttörőrovat: Tánczosné Ruff Ágota

Sportrovat: Dénes József

Női rovat: Kerekes Mária

Egészségügyi rovat: Kiss János

Közlekedési rovat: Gerdelics Ferenc

Levelezői rovat: Bartha Zsuzsanna

Zenei rovat: Kas László

		Oldal
Lak István:	ELNÖKSÉGI ÜLÉS	1
Bartha Zsuzsanna:	KEREKASZTAL BESZÉLGETÉS	3
Viszlói Emőke:	A SZEKSZÁRDI KÖRZETI CSOPORTRÓL	4
Németh Tamás:	„SZÓL A SZÍV” ALAPÍTVÁNY	4
Nagy Árpád:	A MELÓDIA EGYÜTTES ÚJ MŰSORA	6
	AZ „ART '89” ÜZENETE	7
J. Wells:	NYELV ÉS EGYENLŐSÉG... (Ford.: Varró Attila)	7
T. Csattos Mária:	AMERIKÁBAN JÁRTAM	8
Dr. Kádár Adrienne:	BARÁTSÁG, SZERELEM	10
	A NŐK HELYZETE MALI-BAN (Vojtkó Gábor ford.)	12
	KITEKINTŐ (St. Wonder Pesten)	14
Joó Alfréd:	SAKKMUZEUM	14
Arató András:	SVÉD LÁTÁSSÉRÜLTEK SEGÉDESZKÖZ-ELLÁTÁSA	15
Dr. Falvai Ferenc:	A GYŰLEKEZÉSI JOGRÓL	17
Gerdelics Ferenc:	KÖZLEKEDÉSI ROVAT	18
Csák Valéria:	BASIC ALAPFOKON	19
S. Legeza Ilona:	KÖNYÖRGÉS (vers)	21
Dénes Géza:	GÓZERÓVEL ANGOLUL	22
Dosek Lajosné:	ATLÉTÁINK PÁRIZSBAN	23
Lak István:	A DUNÁNTÚL DÉLKELETI TÁJAIN	24
	HIRDETÉSEK, KÖZLEMÉNYEK	24

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA
FŐSZERKESZTŐ: DR. JÁKSÓ LÁSZLÓ ✓
FELELŐS KIADÓ: ERHARTNÉ DR. MOLNÁR KATALIN FŐTITKÁR
SZERKESZTŐ: BARNÁ ZOLTÁN ✓
MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF
FOTÓ: LÉVAI ATTILA
KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

90 3199 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor vezérigazgató

ISSN . 0209 . - 6765 .

